

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

Факультэт традыцыйнай беларускай культуры і сучаснага мастацтва
Кафедра рэжысуры абрадаў і свят

ЭЛЕКТРОННЫ ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС
ПА ВУЧЕБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

**УВОДЗІНЫ Ў СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЬ
І ІНФАРМАЦЫЙНАЯ КУЛЬТУРА СПЕЦЫЯЛІСТА**

*Рэкамендаваны ВМА па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў
у якасці вучэбна-метадычнага комплексу для
студэнтаў установы вышэйшай адукацыі
па спецыяльнасці 1-17 01 05 Рэжысура свят (па напрамках);
напрамку спецыяльнасці 1-17 01 05-02 Рэжысура свят (тэатралізаваная)*

Складальнік: Фядотаў А.Г., дацэнт кафедры

Разгледжаны і зацверджаны
на пасяджэнні Савета ўніверсітэта
(пракакол № 9 ад 23.05.2017)

Рэцэнзенты:

В.У. Катавіцкі, загадчык кафедры рэжысуры
ўстановы адукацыі «Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў», дацэнт

І.У. Яфрэмава, загадчык кафедры рэжысуры эстрады
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»,
кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт

Фядотаў, А.Г.

Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста: вучэб.-
метад. комплекс / А.Г. Фядотаў ; Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў.
– Мінск : БДУКМ, 2017. – 54 с.

Вучэбнае выданне “Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста” знаёміць студэнтаў з асновамі прафесійнай дзейнасці і выконвае задачы стымуляцыі працэсу іх творчага і інтэлектуальнага развіцця. Садзейнічае навучанню рацыянальным прыёмам работы з разнастайнымі відамі вучэбнага матэрыялу. Прызначаецца для прафесійнай падрыхтоўкі рэжысёраў абрадаў і свят.

ЗМЕСТ

1. ТЛУМАЧАЛЬНАЯЗАПІСКА
2. ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ
  - 2.1 Уводзіны
  - 2.2 План-канспект лекцый
  - 2.3 Кодэкс паводзін студэнта
  - 2.4 Гісторыя БДУКМ
  - 2.5 Спіс літаратуры для самаўдасканалення (*спіс І.Бродскага*)
- 3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ
  - 3.1 Падрыхтоўка дакладаў-паведамленняў
  - 3.2 Развіццё вобразнага мыслення (*практыкаванні*)
  - 3.3 Тэст-апытальнік Марселя Пруста
  - 3.4 Этычны устаў курса
4. РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЮ ВЕДАЎ
  - 4.1 Заданні для самастойнай работы
  - 4.2 Пытанні для выступленняў і паведамленняў
  - 4.3 Кантрольныя пытанні для самаправеркі
  - 4.4 Пытанні да семінарскіх заняткаў
  - 4.5 Крытэрыі ацэнкі ведаў
- 5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ
  - 5.1 Вучэбная праграма
  - 5.2 Электронныя адукацыйныя рэсурсы
  - 5.3 Спіс літаратуры

1. ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Мэта вучэбна-метадычнага комплексу па дысцыпліне «Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста» – набыццё неабходнага камплексу першапачатковых ведаў і навыкаў з галіны рэжысуры для далейшай паспяховай акадэмічнай работы і прафесійнай камунікацыі.

Мэтавая накіраванасць ВМК выяўляе наступныя *задачы*:

- актыўна стымуляваць працэс творчага і інтэлектуальнага развіцця студэнтаў;
- сфарміраваць у навучэнцаў асэнсаванае і ўстойлівае імкненне да пастаяннага ўдасканалення творчых уменняў і навыкаў;
- умела карыстацца тэхналогіямі самастойнай акадэмічнай работы, самакантролю і самааналізу;
- азнаёміць з рацыянальнымі прыёмамі работы з разнастайнымі відамі вучэбнага матэрыялу;
- быць дзейным арыенцірам развіцця агульнай і прафесійнай культуры студэнта;
- развіваць інфармацыйную культуру студэнта;
- арыентаваць студэнтаў на прафесійную сферу дейнасці.

Структура ВМК складаецца з чатырох раздзелаў, сэнсавое нападўненне якіх ахоплівае ўсе віды вучэбнай работы студэнтаў у межах прапанаванай дысцыпліны:

1. Тэарэтычны раздзел ВМК (ЭВМК) утрымлівае:

- вучэбныя выдання, афіцыйна зацверджаныя ці дапушчаныя Міністэрствам адукацыі РБ, РФ, рэкамендаваныя вучэбна-метадычнымі аб'яднаннямі ў сферы адукацыі (вучэбнік, вучэбны дапаможнік, вучэбна-метадычны дапаможнік, хрэстаматыя);
- канспекты (тэксты) лекцый;
- іншыя матэрыялы для тэарэтычнага вывучэння дысцыпліны.

2. Практычны раздзел ВМК (ЭВМК) утрымлівае:

- вучэбныя выдання, афіцыйна зацверджаныя ці дапушчаныя Міністэрствам адукацыі РБ, а таксама РФ, рэкамендаваныя вучэбна-метадычнымі аб'яднаннямі ў сферы адукацыі, а таксама спасылкі на манаграфіі айчынных і сусветных майстроў рэжысуры і майстэрства акцёра;
- іншыя матэрыялы для правядзення лабараторных, практычных, семінарскіх і індывідуальных заняткаў.

3. Раздзел кантролю ведаў ВМК (ЭВМК) утрымлівае:

- пералік пытанняў па тэмам семінарскіх, практычных і лабараторных заняткаў;
- сітуацыйныя задачы па тэмах;
- заданні для КСК (*кантралюемай самастойнай работы*);
- пералік пытанняў да заліку;

- пералік пытанняў да экзамена;
- пералік пытанняў да выніковай і этапнай атэстацый;
- крытэры адзнакі вучэбнай дзейнасці студэнтаў;
- іншыя матэрыялы, якія дазваляюць вызначыць суадноснасць вынікаў вучэбнай дзейнасці патрабаванням адукацыйных стандартаў.

4. Дапаможны раздзел ВМК (ЭВМК) утрымлівае:

- вучэбныя праграмы (тыпавая і вучэбная) па дысцыпліне;
- метадычныя рэкамендацыі;
- пералік вучэбных выданняў і інфармацыйна-аналітычных матэрыялаў, рэкамендаваных для вывучэння дысцыпліны, спіс літаратуры, спасылкі на даведнікі і слоўнікі;
- пералік электронных адукацыйных рэсурсаў, спасылкі на базы даных;
- іншыя матэрыялы, якія ўтрымліваюць параўнальную і аналітычную інфармацыю.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУИМ

2. ТЕАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

2.1 Уводзіны

Неабходнасць увядзення дысцыпліны “Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста” у сістэму ведаў, абавязковых для выхавання будучага рэжысёра свят, выклікана недастатковым узроўнем падрыхтаванасці сучаснай моладзі да навучання ў вышэйшай навучальнай установе культуры і мастацтва. У ліку аб’ектыўных фактараў трэба адзначыць: характэрны для сучаснага жыцця недахоп глыбокай цікавасці моладзі да друкаваных кніг, здольных пашырыць веды студэнтаў аб сакрэтах будучай прафесіі; падмена гэтай цікавасці гатовымі рацэптамі інтэрнэт-відовішчаў стракатага густавага ўзроўню, якія выкрэсліваюць з працэса засваення новай мастацкай інфармацыі важны кампанент – сутворчасць, а таксама адсутнасць папулярнай літаратуры аб прадстаўніках прафесіі рэжысёра свят і іх творчасці. Як водгалас савецкіх часоў, па ранейшаму нагадвае аб сабе перавага калектыўнага выхавання над выхаваннем індывідуальнасці. Гэта стрымлівае студэнта ў праяўленні яго індывідуальнага “Я”, якое ў творчасці з’яўляецца вызначальным.

У суб’ектыўныя фактары трэба аднесці унікальнасць прафесіі рэжысёра святочных дзей. У кожным горадзе гэтых спецыялістаў лічаны адзінкі і таму сакрэты іх творчасці носяць закрыты “кланавы” характар. Гэта таксама не спрыяе працэсу інфармаванасці моладзі, якая жадае падрыхтаваць сябе да авалодання прафесіяй рэжысёра свят.

Прыярытэтным у гэтай сувязі з’яўляецца мэтанакіраванае развіццё у студэнта-пачаткоўца *умення правільна вучыцца*: ашчадна выкарыстоўваць аўдыторны і пазааўдыторны час, выхоўваць звычку для мэтанакіраванай і пастаяннай самаадукацыі ў якім выкладчык выконвае накіроўваючую і арганізуючую ролю. У якасці ініцыятара, памочніка, патрабавальнага і вопытнага настаўніка, выкладчык актыўна спрыяе выхаванню самастойнай вучэбнай дзейнасці з боку студэнтаў (ад пастаноўкі мэты да самакантролю і самаацэнкі выніка). Паспяховай рэалізацыі гэтай задачы спрыяе азначаны ВМК па дысцыпліне «Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста».

2.2 План-канспект лекцый

Тэма 1. Уводзіны. Мэта і задача дысцыпліны.

Тып занятку

Лекцыйныя

Працягласць занятку

Акадэмічная пара

Арганізацыйна-матывацыйны этап

Выяўленне гатовасці студэнтаў да занятку, мэтапакладанне, устаноўчая гутарка.

Зачын занятку

Псіхалагічны настрой на занятак

Асноўная частка. Разглядаемыя пытанні:

1. Роля дысцыпліны ў падрыхтоўцы спецыяліста вышэйшай кваліфікацыі.
2. Законы калектыўнай творчасці.

Падвядзенне вынікаў занятку

Аналіз і адзнака працы навучэнцаў.

Адказы на узніклыя пытанні.

Завяршальная гутарка.

Хатняе заданне.

1. Складанне плана наведвання устаноў культуры Мінска (тэатраў, музеяў, выстаў, канцэртаў, святочных імпрэз).
2. Вывучэнне і канспектаванне працы К.С.Станіслаўскага “Моя жызнь в искусстве”
3. Пачатак вядзення дзённіка рэжысерскіх назіранняў

Тэма 2. Творчы шлях Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Тып заняткаў

лекцыйныя

Працягласць занятку

Акадэмічная пара

Арганізацыйна-матывацыйны этап

Выяўленне гатовасці студэнтаў да занятку, мэтапакладанне, устаноўчая гутарка.

Зачын занятку

Псіхалагічны настрой на занятак

Асноўная частка. Разглядаемыя пытанні:

3. Ставарэнне Мінскага інстытута культуры I верасня 1975 года.
4. Інтэнсіўнае развіццё Мінскага інстытута культуры у 1975-м—1980-я гады.
5. Грамадскія пераўтварэнні ў дзяржаве ў пачатку 1990-х гадоў
6. Праграма стварэння на базе Мінскага інстытута культуры еўрапейскай вышэйшай навучальнай установы ўніверсітэцкага тыпу.
7. Дзейнасць рэктара Ядвігі Дамінікаўны Грыгаровіч.
8. Перайменаванне ВНУ ва Установу адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” 08.10.2004

Падвядзенне вынікаў занятку

Аналіз і адзнака працы навучэнцаў.

Адказы на узніклыя пытанні.

Завяршальная гутарка.

Хатняе заданне.

- 1. Больш грунтоўнае знаёмства з ВНУ на сайце універсітэта.*
- 2. Знаёмства з асобамі і культурнай дзейнасцю найбольш вядомых выпускнікоў універсітэта*
- 3. Вядзення дзённіка рэжысерскіх назіранняў*

Тэма 3.Нормы студэнцкага жыцця ў творчай ВНУ.

Тып заняткаў

лекцыйныя

Працягласць занятку

Акадэмічная пара

Арганізацыйна-матывацыйны этап

Выяўленне гатовасці студэнтаў да занятку, мэтапакладанне, устаноўчая гутарка.

Зачын занятку

Псіхалагічны настрой на занятак

Асноўная частка. Разглядаемыя пытанні:

- 1. Этыка паводзін у БДУ культуры і мастацтваў.*
- 2. Студэнт і выкладчык - этыка ўзаемаадносін.*
- 3. Распарадак дня ў творчым ВНУ.*
- 4. Планавання вольнага часу.*
- 5. Роля самастойнай працы ў выхаванні будучага рэжысера.*
- 6. Што у сабе былым трэба змяняць, а чаго важна не пазбавіцца.*

Падвядзенне вынікаў занятку

Аналіз і адзнака працы навучэнцаў.

Адказы на узніклыя пытанні.

Завяршальная гутарка.

Хатняе заданне.

Увага і калекцыяніраванне паводзін разнастайных падзей з рэальнага жыцця

Складанне індывідуальнага плана самаўдасканалення

Вывучэнне і канспектаванне главы працы К.С.Станіслаўскага “Работа актэра над сабой в творческом процессе переживания” (Творческая этика)

Вядзення дзённіка рэжысерскіх назіранняў

Тэма 4. Рэжысура і майстэрства акцера як віды мастацкай творчасці

Тып заняткаў

лекцыйныя

Працягласць занятку

Акадэмічная пара

Арганізацыйна-матывацыйны этап

Выяўленне гатовасці студэнтаў да занятку, мэтапакладанне, устаноўчая гутарка.

Зачын занятку

Псіхалагічны настрой на занятак

Асноўная частка. Разглядаемыя пытанні:

- 1. Светапогляд мастака.*
- 2. Грамадзянская пазіцыя мастака як адлюстраванне актуальных гуманістычных ідэй свайго часу.*
- 3. Шляхі фарміравання творчай асобы.*
- 4. Акцёрская і рэжысёрская прафесіі: узнікненне, падабенства і адрозненні.*
- 5. Айчынныя і замежныя майстры рэжысуры іх роля ў развіцці рэжысёрскай творчасці.*
- 6. Сістэма К.С.Станіслаўскага - сусветна прызнаны метадавалодання прафесіяй акцёра.*

Падвядзенне вынікаў занятку

Аналіз і адзнака працы навучэнцаў.

Адказы на узніклыя пытанні.

Завяршальная гутарка.

Хатняе заданне.

Вывучэнне жыццевых і творчых біяграфій знакамітых рэжысёраў сусвету.

Знакавыя рэжысёрскія імёны ў Беларусі.

Вядзенне дзённіка рэжысёрскіх назіранняў.

Стварэнне пераліку якасцей, неабходных для заняткаў прафесіяй рэжысёра і параўнанне са спісам ўласных якасцей

Тэма 5. Месца і роля творчай этыкі і дысцыпліны ў мастацкай творчасці

Тып заняткаў

Лекцыйныя, практычныя

Працягласць занятку

2- лекцыйныя, 2 - практычныя

Арганізацыйна-матывацыйны этап

выяўленне гатоўнасці студэнтаў да занятку, мэтапакладанне, устаноўчая гутарка.

Зачын занятку

Псіхалагічны настрой на занятак

Асноўная частка. Разглядаемыя пытанні:

1. Этычныя законы творчага калектыву, выкладзеныя К.С.Станіслаўскім і У.І.Неміровічам-Данчанка.
2. Фарміраванне міжсабовых адносін у творчым калектыве.
3. Творчая дысцыпліна і яе складнікі.
4. Законы калектывнай творчасці.
5. Барацьба з недахопамі ўласнага характару.
6. Устаў курса - галоўныя скрыжалі маральнага жыцця творчага калектыву.

Падвядзенне вынікаў занятку

Аналіз і адзнака працы навучэнцаў.

Адказы на узніклыя пытанні.

Завяршальная гутарка.

Хатняе заданне.

1. Вывучэнне і канспектаванне этычных законаў, выкладзеных у працах К.С.Станіслаўскага і У.І.Неміровіча-Данчанкі.
2. Вывучэнне і канспектаванне этычных законаў, выкладзеных у працах сусветна вядомых рэжысёраў.
3. Падрыхтоўка выступлення перад курсам з наведаннем аб этычных законах творчасці.
4. Вядзення дзённіка рэжысерскіх назіранняў

**Тэма 6. Рэжысерскія здольнасці і шляхі іх
выхавання.**

Тып заняткаў

Лекцыйныя, практычныя

Працягласць занятку

2 – лекцыйныя, 2 - практычныя

Арганізацыйна-матывацыйны этап

Выяўленне гатовасці студэнтаў да занятку, мэтапакладанне, устаноўчая гутарка.

Зачын занятку

Псіхалагічны настрой на занятак

Асноўная частка. Разглядаемыя пытанні:

Выхаванне рэжысерскіх здольнасцяў.

1. Агульныя законы мастацкай творчасці: веданне жыцця, грунтоўная мастацказнаўчая адукацыя, імкненне да адлюстраванні праўды “жыцця чалавечага духа”, увасобленай у мастацкай форме.

2. Выхаванне мастацкага густу.

3. Рэжысёрскіе прафесійныя здольнасці.

4. Вывучэнне чалавечай псіхікі, асаблівасцей характару.

5. Выхаванне лідарскіх якасцей.

6. Спасціжэнне законаў акцёрскай творчасці.

Падвядзенне вынікаў занятку

Аналіз і адзнака працы навучэнцаў.

Адказы на узніклыя пытанні.

Завяршальная гутарка.

Хатняе заданне.

1. Практыкаванні для развіцця рэжысерскай фантазіі і уяўлення (Б.Я.Захава).

2. Накапленне жыццёвых і мастацкіх уражанняў.

3. Вядзення дзённіка рэжысерскіх назіранняў

4. Заданні на развіццё фантазіі (літаратурныя і эцюдныя)

5. Наведванне мастацкага музея.

6. Жывапісныя палотны майстроў як урокі пабудовы кампазіцыі прасторы

Тэма 7. Самастойная праца і формы самавыхавання і самаадукацыі будучага рэжысёра

Тып заняткаў

лекцыйныя

Працягласць занятку

Акадэмічная пара

Арганізацыйна-матывацыйны этап

Выяўленне гатовасці студэнтаў да занятку, мэтапакладанне, устаноўчая гутарка.

Зачын занятку

Псіхалагічны настрой на занятак

Асноўная частка. Разглядаемыя пытанні:

1. Высвятленне і складанне плана самаўдасканалення (пры дапамозе выкладчыка).

2. Планаванне часу для самастойнай работы

3. Вядзенне штодзенніка для ўпарадкавання спраў.

4. Дзе знайсці час для заняткаў рэжысурай і майстэрствам акцёра па за межамі універсітэта?

Падвядзенне вынікаў занятку

Аналіз і адзнака працы навучэнцаў.

Адказы на узніклыя пытанні.

Завяршальная гутарка.

Хатняе заданне.

- 1. Складанне плана работы на самаадукацыі з мэтай пашырэння сваіх ведаў у галінах: мастацкай літаратуры (айчыннай і сусветнай); музычнага мастацтва (опера, балет, драматычны тэатр, тэатр камедыі, тэатр эстрады і інш.); выяўленчага мастацтва (жыццяпісы і найбольш вядомыя працы мастакоў, наведванне выстаў, музеяў);*
- 2. Вядзенне дзённіка рэжысёрскіх назіранняў*

Тэма 8. Этычны Устаў курса – галоўны закон творчай дзейнасці студэнцкага калектыву

Тып заняткаў

Лекцыйныя, практычныя, семінарскія

Працягласць занятку

2 – лекцыйныя, 4 - практычныя, 2-семінарскія

Арганізацыйна-матывацыйны этап

Выяўленне гатовасці студэнтаў да занятку, мэтапакладанне, устаноўчая гутарка.

Зачын занятку

Псіхалагічны настрой на занятак

Асноўная частка. Разглядаемыя пытанні:

- 1. Этычны Устаў курса – галоўны закон творчай дзейнасці студэнцкага калектыву*
- 2. Законы студыйнага жыцця.*
- 3. Практычныя заняткі пад час якіх студэнты робяць кароткія даклады аб жыцці і творчасці пэўнага рэжысёра*
- 4. “Канструіраванне” Этычнага Устава курса.*

Падвядзенне вынікаў занятку

Аналіз і адзнака працы навучэнцаў.

Адказы на узніклыя пытанні.

Завяршальная гутарка.

Семінарскія

Абмеркаванне норм творчага жыцця для ўключэння іх у Этычны устаў курса.

Хатняе заданне.

- 1. Самастойнае вывучэнне жыцця і творчасці знакамітых рэжысёраў і адбор адкрытых імі этычных законаў для выступлення на семінары.*

2. Вядзення дзённіка рэжысерскіх назіранняў

**Тэма 9. Інфармацыйныя патрэбы спецыяліста і прававое рэгуляванне
інфармацыйнай дзейнасці**

Тып заняткаў

лекцыйныя

Працягласць занятку

2 - лекцыйныя

Арганізацыйна-матывацыйны этап

Выяўленне гатовасці студэнтаў да занятку, мэтапакладанне, устаноўчая гутарка.

Зачын занятку

Псіхалагічны настрой на занятак

Асноўная частка. Разглядаемыя пытанні:

1. Падыходы да вызначэння паняцця "інфармацыйная культура».
2. Уплыў інфарматызацыі грамадства на сацыякультурную рэальнасць.
3. Асноўныя палажэнні дзяржаўнай палітыкі забеспячэння інфармацыйнай бяспекі.
4. Інфармацыйныя рэсурсы, інфармацыйныя сеткі.
5. Правы і абавязкі суб'ектаў інфармацыйных адносін.

Падвядзенне вынікаў занятку

Аналіз і адзнака працы навучэнцаў.

Адказы на узніклыя пытанні.

Завяршальная гутарка.

Хатняе заданне.

1. Вывучэнне і практычнае даследаванне электронных баз інфармацыі, неабходных для навучання творчасці (пад кіраўніцтвам выкладчыка).
2. Карыстанне інфармацыйнымі рэсурсамі для напісання навуковай студэнцкай работы.
3. Вядзення дзённіка рэжысерскіх назіранняў
4. Наведванне тэатральных выстаў і канцэртаў.

**Тэма 10. Мультымедыйныя тэхналогіі ў падрыхтоўцы і афармленні
інфармацыйных прадуктаў**

Тып заняткаў

Лекцыйныя і семінарскія

Працягласць занятку

2 - лекц., 2-семінарскія

Арганізацыйна-матывацыйны этап

Выяўленне гатовасці студэнтаў да занятку, мэтапакладанне, устаноўчая гутарка.

Зачын занятку

Псіхалагічны настрой на занятак

Асноўная частка. Разглядаемыя пытанні:

- 1. Асноўныя складнікі мультымедыя: тэкст, аўдыё, кампютарная графіка, відэа, анімацыя, інтэрактыўнасць.*
- 2. Віды прэзентацый: прэзентацыі са сцэнарыямі, інтэрактыўныя прэзентацыі.*
- 3. Выкарыстанне прэзентацыі падчас дзяржаўнага экзамена па рэжысуры свят.*

Падвядзенне вынікаў занятку

Аналіз і адзнака працы навучэнцаў.

Адказы на узніклыя пытанні.

Завяршальная гутарка.

Індывідуальныя

Адпрацоўка і паказ эцюдаў па назіраннях

Хатняе заданне.

- 1. Практычныя практыкаванні па стварэнні выступленій-прэзентацый бягучых заняткаў па, тывзначаных выкладчыкам, тэмах.*
- 2. Стварэнне сцэнарыя прэзентацый.*
- 3. Аналіз мастацкіх вартасцей літаратурных і сцэнічных твораў*

2.3 Кодекс паведення студэнтаў

Этот кодекс определяет основополагающие нравственные принципы, выработанные университетским сообществом и выполняемые в повседневной жизни, работе и учебе во имя сохранения и упрочения авторитета и доброго имени нашего университета

Студент, как полноправный член университетского братства, должен испытывать гордость за свою alma mater, соблюдать и укреплять традиции и систему ценностей, принятые всем нашим университетским сообществом.

Студент за время учебы должен стремиться достичь высокого профессионализма, сформировать широкий мировоззренческий кругозор, сочетать обучение с научными исследованиями.

Вы имеете право на свою систему ценностей, но эта система обязательно должна включать отношение к другому, как равному вам, и не допускать насилия.

На территории университета Вы имеете право свободно выражать свои мысли и мнение, если только это не ограничивает права других.

Если студент считает, что с ним неправильно обошелся сотрудник университета, преподаватель или другой студент, он имеет право добиваться справедливости через Союз студентов, профсоюзную организацию или администрацию университета.

Студент должен проявлять уважение к преподавателям, сотрудникам и другим студентам, а также ко всем окружающим его людям, быть внимательным к их нуждам и правам, полностью нести ответственность за свои действия и последствия, к которым они приводят. Необходимо соблюдать общие правила поведения и вежливости, такие, например, как перевод мобильных телефонов на беззвучный режим во время занятий, нахождения в библиотеке или компьютерном классе.

Вы должны быть честными и открытыми в своих академических устремлениях. Несовместимы со званием студента университета фальсификация результатов исследований, использование без ссылок чужих слов или идей, в том числе содержащихся в сети Интернет, списывание и консультирование с другими студентами на экзаменах, зачетах или при сдаче тестов. Студент также не должен позволять другим студентам совершать указанные акты академической нечестности, а также коррумпировать учебный процесс.

Студент должен отличаться принципиальностью в отстаивании своих убеждений в сочетании с уважением к другим, независимо от их места в университетской иерархии, социального положения, пола, возраста, расы, национальности, научных убеждений, вероисповедания (или отсутствия такового).

Студент должен уважать честь и достоинство других членов университетского сообщества и своего университета во внешнем мире. Представляя университет за его пределами, он должен соблюдать этические нормы и правила поведения, принятые в университете.

Как член университетского сообщества студент должен показывать пример своим внешним видом и поведением. Недопустимо непристойное, распущенное поведение в любой форме: словесной, письменной или физической, включающей в себя нежелательные телесные контакты, оскорбления, непристойные шутки, демонстрацию порнографии, оскорбительные жесты, ненормативную лексику и др., злоупотребление алкоголем, акты вандализма – порчу имущества и книг, участие в нарушении порядка в университете.

Студент, как и другие члены университетского сообщества несет ответственность за создание положительного образа университета в обществе, как центра науки, образования и культуры, за развитие традиций своей alma mater.

Преподавательский состав Университета видит в студентах равноправных партнеров в передаче знаний будущим поколениям.

Предполагается, что знакомство с кодексом должно проводиться в форме определённого ритуала: текст Кодекса в подарок в День

первокурсника (конкордат), или публичная «клятва студента», или символическое соглашение по случаю зачисления в ряды студентов. Кодекс должен быть наглядно представлен в основных университетских помещениях и территориях.

2.4 Гісторыя БДУКМ

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў створаны на базе Мінскага інстытута культуры, які пачаў дзейнічаць з 1975 г. у адпаведнасці з Пастановай Савета Міністраў БССР ад 04.05.1975 г. №139 і загадам Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР ад 14.05.1975 № 234.

Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь № 662 Мінскі інстытут культуры быў пераўтвораны ў Беларускі ўніверсітэт культуры. Адбылася маштабная рэарганізацыя факультэтаў і кафедраў, у выніку чаго пачалася падрыхтоўка спецыялістаў па новых спецыяльнасцях і спецыялізацыях.

Актывізаваліся міжнародныя сувязі, адкрыліся магістратура і Мазырскі філіял факультэта завочнага навучання. У 1996 г. паспяхова прайшлі атэстацыя і акрэдытацыя ўніверсітэта, а 26.11.1999г. загадам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь № 703 ўніверсітэту нададзены статус вядучай вышэйшай навучальнай установы ў нацыянальнай сістэме адукацыі ў сферы культуры.

Загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 08.10.2004 г. №166 Установа адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры” была перайменавана ва Установу адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”.

27 кастрычніка 2011 г. установе вышэйшай адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, першаму сярод ВНУ культуры, 22-у з 53 ВНУ рэспублікі, выдадзены сертыфікат адпаведнасці, які сведчыць аб тым, што сістэма менеджменту якасці праектавання і ажыццяўлення адукацыйнай дзейнасці ў галіне культуры і мастацтва, правядзення выхаваўчай работы, падрыхтоўкі навуковых кадраў вышэйшай кваліфікацыі, навукова-даследчай, інавацыйнай і міжнароднай дзейнасці адпавядае патрабаванням СТБ ISO 9001-2009 да сістэмы менеджменту якасці.

Структура ўніверсітэта складзена зыходзячы з асноўных напрамкаў яго дзейнасці і адпавядае профілю ВНУ культуры і мастацтваў. У структуру БДУ культуры і мастацтваў уваходзяць Рэктарат, шэсць факультэтаў (факультэт культуралогіі і сацыякультурнай дзейнасці, факультэт традыцыйнай беларускай культуры і сучаснага мастацтва, факультэт музычнага мастацтва, факультэт інфармацыйна-дакументных камунікацый, факультэт завочнага навучання і факультэт дадатковай адукацыі), 28 спецыяльных і агульнаўніверсітэцкіх кафедраў, а таксама наступныя падраздзяленні і

службы: вучэбна-метадычны аддзел, аддзел менеджменту якасці адукацыі, аддзел выхаваўчай работы з моладдзю, студэнцкі гарадок, мастацкая галерэя “Універсітэт культуры”, прадзюсерскі цэнтр “Арт-мажор”, аддзел міжнародных сувязей, аспірантура, бібліятэка, рэдакцыйна-выдавецкі аддзел, цэнтр развіцця інфармацыйных тэхналогій (аддзел інфарматызацыі і сістэмнага праграмавання, аддзел тэхнічных сродкаў навучання), адміністрацыйна-гаспадарчы аддзел, эксплуатацыйна-тэхнічны аддзел, падраздзяленне аховы, навукова-даследчы аддзел, сталовая.

Падрыхтоўка спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй вядзецца па 14 спецыяльнасцях, 25 напрамках спецыяльнасцей і 26 спецыялізацыях. Усяго ва ўніверсітэце навучаецца каля 5000 студэнтаў на дзённай і завочнай формах навучання, у тым ліку каля 50% навучаецца за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту.

Універсітэт размяшчаецца ў трох вучэбных карпусах — I корпус (вул. Рабкораўская, 17), II корпус (вул. Маскоўская, 18а), і III корпус (вул. Маскоўская, 18а), маюцца два інтэрнаты: інтэрнат №1 (вул. Рабкораўская, 15), інтэрнат № 2 (вул. Рабкораўская, 13).

Спецыяльнасці, па якіх вядзецца падрыхтоўка ў БДУ культуры і мастацтваў — “Культуралогія”, “Літаратурная работа”, “Сацыяльная работа”, “Рэжысура свят”, “Сацыяльная педагогіка”, “Сацыяльна-культурная дзейнасць” “Народная творчасць”, “Дырыжываванне”, “Харэграфічнае мастацтва”, “Мастацтва эстрады”, “Спевы”, “Бібліятэказнаўства і бібліяграфія”, “Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны”, “Мастацтвазнаўства”, “Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва”, “Духавыя інструменты”.

Штат прафесарска-выкладчыцкага саставу ўніверсітэта складае больш за 300 чалавек, з якіх 165 маюць вучоныя ступені і званні, 12 супрацоўнікаў маюць ганаровыя званні.

З мэтай павышэння якасці падрыхтоўкі спецыялістаў на базе ўніверсітэта створана вучэбна-метадычнае аб’яднанне па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў, у склад якога ўваходзіць 8 навукова-метадычных саветаў па напрамках адукацыі і груп спецыяльнасцей. Асноўнымі функцыямі вучэбна-метадычнага аб’яднання з’яўляюцца: удзел у распрацоўцы і ўдасканалванні адукацыйных стандартаў вышэйшай адукацыі і тыпавых вучэбных планаў і праграм; экспертыза вучэбных планаў па спецыяльнасцях і вучэбных праграм па вывучаемых дысцыплінах; узгадненне рукапісаў падручнікаў, вучэбных і вучэбна-метадычных дапаможнікаў.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў забяспечвае падрыхтоўку кадраў вышэйшай кваліфікацыі праз магістратуру (спецыяльнасці: “Тэорыя, методыка і арганізацыя сацыяльна-культурнай дзейнасці”, “Культуралогія”, “Мастацтвазнаўства”, “Бібліятэказнаўства, бібліяграфазнаўства і кнігазнаўства”, “Музейзнаўства, кансервацыя і рэстаўрацыя гісторыка-культурных аб’ектаў”, “Арт-менеджмент”),

аспірантуру (“Бібліятэказнаўства, бібліяграфазнаўства і кнігазнаўства”, “Тэорыя, методыка і арганізацыя сацыяльна-культурнай дзейнасці”, “Тэорыя і гісторыя мастацтваў”, “Тэорыя і гісторыя культуры”, “Музеязнаўства, кансервацыя і рэстаўрацыя гісторыка-культурных аб’ектаў”) і дактарантуру. Ва ўніверсітэце працуюць саветы па абароне кандыдацкіх і доктарскіх дысертацый.

У структуру ўніверсітэта як цэласнага навукова-адукацыйнага комплексу ўваходзіць філіял факультэта завочнага навучання ў Мазыры. Ва ўніверсітэце, акрамя пяцігадовага тэрміну навучання, вядзецца падрыхтоўка спецыялістаў у галіне культуры і мастацтва са скарачаным тэрмінам навучання на аснове дамоў з Магілёўскім дзяржаўным бібліятэчным каледжам імя А.С. Пушкіна, Гродзенскім дзяржаўным каледжам мастацтваў і Дзяржаўнай сярэдняй школай-каледжам мастацтваў (г. Бабруйск).

Калектыў універсітэта – творчая супольнасць вядучых дзеячаў нацыянальнай культуры, вядомых навукоўцаў, педагогаў, маладых прадстаўнікоў інтэлектуальных і творчых сіл нашай краіны, якая імкнецца мэтанакіравана здзяйсняць праграму фіксацыі, вывучэння, захавання і трансляцыі традыцыйнай і сучаснай беларускай культуры ў самай шырокай разнастайнасці яе праяў. Добра аснашчаныя камп’ютарныя класы, спецыялізаваныя аўдыторыі, фанатэка, багатая вучэбная электронная бібліятэка, майстэрні ганчарства, саломалляцення, габелена, ткацтва, роспісу па тканіне, лозалляцення, старадаўніх беларускіх музычных інструментаў дазваляюць якасна арганізоўваць навучальны працэс, пашыраць магчымасці прафесійнага росту студэнтаў, паступовага набыцця імі навукавай і творчай сталасці. Фактычна па ўсіх спецыяльнасцях створаны цыкл бесперапыннай падрыхтоўкі спецыялістаў – ад выпускніка школы, каледжа, праз ступені студэнцтва, магістратуры, аспірантуры, дактарантуры, да вышэйшага прафесійнага майстэрства і дасканаласці. Універсітэт з надзеяй глядзіць у будучыню. Калектыў здольны вырашаць задачы падрыхтоўкі і выхавання адукаванай і прафесійна сталай нацыянальнай інтэлігенцыі, якая будзе ўносіць свой уклад у развіццё культуры, мастацтва і навукі Беларусі.

За перыяд існавання больш за 25 000 маладых спецыялістаў атрымалі дыпламы ўніверсітэта. Высокапрафесійны прафесарска-выкладчыцкі склад дае магчымасць Беларускаму дзяржаўнаму ўніверсітэту культуры і мастацтваў рыхтаваць спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі, якія спалучаюць глыбокія спецыяльныя веды з грунтоўнай гуманітарнай падрыхтоўкай. У навучальны працэс укараняюцца сучасныя вучэбныя планы і праграмы, інфармацыйныя тэхналогіі і метады навучання. Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў мае высокі рэйтынг сярод універсітэтаў Беларусі дзякуючы якаснай навукавай рабоце і інавацыйнай вучэбнай дзейнасці, шырокамаштабнай мастацкай творчасці.

2.5. Список литературы для самоусовершенствования

«Просто, чтобы с вами было о чем разговаривать».

Иосиф Бродский приехал в Америку в 1974 году и стал профессором сразу пяти колледжей. Чуть позже о нем узнал директор женского университета Маунтин-Холиока и пригласил поэта преподавать на факультете славистики, хотя сам Бродский ушел из школы в 15 лет и никакого диплома не имел.

К преподаванию поэт относился очень серьезно. Ни о каких конспектах, планах лекций, традиционных учебниках речи не шло: он рассказывал о тех писателях и поэтах, которые были близки ему. На лекциях Бродский позволял себе пить кофе и много курил.

По-настоящему ему отравляло жизнь только одно — беспробудное невежество американской молодежи. Однажды, выведенный из себя особенно безнадежным классом, Бродский сел за машинку и наспех составил «Список книг, которые должен прочесть каждый».

А что из него прочли вы?

- «Бхагавадгита»
- «Махабхарата»
- «Гильгамеш»
- Ветхий Завет
- Гомер. «Илиада», «Одиссея»
- Геродот. «История»
- Софокл. Пьесы
- Эсхил. Пьесы
- Еврипид. Пьесы «Ипполит», «Вакханки», «Электра», «Финикиянки»
- Фукидид. «История Пелопоннесской войны»
- Платон. «Диалоги»
- Аристотель. «Поэтика», «Физика», «Этика», «О душе»
- Александрийская поэзия
- Лукреций. «О природе вещей»
- Плутарх. «Жизнеописания»
- Вергилий. «Энеида», «Буколики», «Георгики»
- Тацит. «Анналы»
- Овидий. «Метаморфозы», «Героиды», «Наука любви»
- Новый Завет
- Светоний. «Жизнеописания двенадцати цезарей»
- Марк Аврелий
- Катулл

- Гораций
- Эпиктет
- Аристофан
- Элиан. «Пестрые истории», «О природе животных»
- Аполлодор. «Аргонавтика»
- Пселл. «Жизнеописание правителей Византии»
- Гиббон. «История упадка и разрушения Римской империи»
- Плотин. «Эннеады»
- Евсевий. «Церковная история»
- Боэций. «Об утешении философией»
- Плиний Младший. «Письма»
- Византийские стихотворные романы
- Гераклит. «Фрагменты»
- Августин. «Исповедь»
- Фома Аквинский. «Summa Theologiae»
- Св. Франциск. «Цветочки»
- Никколо Макиавелли. «Государь»
- Данте. «Божественная комедия»
- Франко Сакети. Новеллы
- Исландские саги
- Шекспир. «Антоний и Клеопатра», «Гамлет», «Макбет», «Генрих V»
- Рабле
- Бэкон
- Мартин Лютер
- Кальвин
- Монтень. «Опыты»
- Сервантес. «Дон Кихот»
- Декарт
- «Песнь о Роланде»
- «Беовульф»
- Бенвенуто Челлини
- Генри Адамс. «Воспитание Генри Адамса»
- Гоббс. «Левиафан»
- Паскаль. «Мысли»
- Мильтон. «Потерянный рай»
- Джон Донн, Эндрю Марвелл, Джордж Херберт, Ричард Крошоу
- Спиноза. «Трактаты»
- Стендаль. «Пармская обитель», «Красное и черное», «Жизнь Анри Брюлара»
- Свифт. «Путешествие Гулливера»
- Лоренс Стерн. «Тристрам Шэнди»

- Шодерло де Лакло. «Опасные связи»
- Монтескье. «Персидские письма»
- Локк. «Второй трактат о правительстве»
- Адам Смит. «Благосостояние наций»
- Лейбниц
- Юм
- Тексты федералистов
- Кант. «Критика чистого разума»
- Кьеркегор. «Страх и трепет», «Или-или», «Философские фрагменты»
- Достоевский. «Записки из подполья», «Бесы»
- Гете. «Фауст», «Итальянское путешествие»
- Токвиль. «О демократии в Америке»
- Де Кюстин. «Путешествие наших дней (Империя царя)»
- Эрик Ауэрбах. «Мимезис»
- Прескотт. «Завоевание Мексики»
- Октавио Пас. «Лабиринты одиночества»
- Карл Поппер. «Логика научного открытия», «Открытое общество и его враги»
- Элиас Канетти. «Толпа и власть»
- К.Тураўскі, Я.Колас, Э. Ажэшка, Ф.Аляхновіч, У.Арлоў, Я.Баршчэўскі, Я.Брыль, В.Быкаў, М.Гусоўскі, А.Мрый, У.Сыракомля *i інш.*

Поэзия, рекомендованная к прочтению

- Английская/ американская: Роберт Фрост, Томас Харди, Уильям Батлер Йейтс, Томас Стернз Элиот, Уистен Хью Оден, Марианна Мур, Элизабет Бишоп.
- Немецкая: Райнер Мария Рильке, Георг Тракль, Петер Хухель, Ингеборг Бахман, Готфрид Бенн.
- Испанская: Антонио Мачадо, Федерико Гарсиа Лорка, Луис Сернуда, Рафаэль Альберти, Хуан Рамон Хименес, Октавио Пас.
- Польская: Леопольд Стафф, Чеслав Милош, Збигнев Херберт, Вислава Шимборска.
- Французская: Гийом Аполлинер, Жюль Сюпервьель, Пьер Реверди, Блез Сандрар, Макс Жакоб, Франсис Жамм, Андре Френо, Поль Элюар, Виктор Сегален, Анри Мишо.
- Греческая: Константин Кавафис, Йоргос Сеферис, Яннис Рицос.
- Голландская: Мартинус Нейхоф («Аватар»).
- Португальская: Фернандо Пессоа, Карлос Друммонд де Андрад.
- Шведская: Гуннар Экелёф, Харри Мартинсон, Вернер Аспенстром, Тумас Транстрёммер.

- *Русская:* Марина Цветаева, Осип Мандельштам, Анна Ахматова, Борис Пастернак, Владислав Ходасевич, Виктор Хлебников, Николай Клюев, Николай Заболоцкий
- *Беларусская:* Я.Купала, Я.Колас, Ф.Багушэвіч, Л.Геніюш, М.Багдановіч, М.Танк, М.Чарот, А.Разанаў, Н.Гілевіч, Р.Барадулін, А.Сыс, Л.Дранько-Майсюк, і інш.

Источник: <http://www.adme.ru/svoboda-kultura/spisok-brodskogo-589755/> © AdMe.ru

3. ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

3.1 Падрыхтоўка дакладаў-паведамленняў

1. Константин Сергеевич Станиславский (1863-1938)
2. Владимир Иванович Немирович-Данченко (1858-1943)
3. Всеволод Эмильевич Мейерхольд (1874-1940)
4. Евгений Багратионович Вахтангов (1883-1922)
5. Александр Яковлевич Таиров (1885-1950)
6. Чарли Чаплин (1889-1977)
7. Александр Петрович Довженко (1894-1956)
8. Сергей Михайлович Эйзенштейн (1898-1948)
9. Лев Владимирович Кулешов (1899-1970)
10. Андрей Петрович Звягинцев (р.1964)
11. Альфред Хичкок (1899-1980)
12. Уолт Дисней (1901-1966)
13. Леонид Алексеевич Нечаев (р. 1939-2010)
14. Михаил Ильич Ромм (1901-1971)
15. Лени Рифеншталь (1902-2003)
16. Григорий Михайлович Козинцев (1905-1973)
17. Дэвид Линч (1908-1991)
18. Акира Куросава (1910-1998)
19. Жан Вилар (1912-1971)
20. Микеланджело Антониони (р. 1912)
21. Георгий Александрович Товстоногов (1915-1989)
22. Юрий Петрович Любимов (р. 1917)
23. Ингмар Бергман (р. 1918)
24. Федерико Феллини (1920-1993)
25. Александр Николаевич Сокуров (р. 1951)
26. Джорджо Стрелер (1921-1997)
27. Сергей Иосифович Параджанов (1924-1990)
28. Анатолий Васильевич Эфрос (1925-1987)
29. Питер Брук (р. 1925)
30. Анджей Вайда (р. 1926)

- 31.Эльдар Александрович Рязанов (р. 1927)
- 32.Франсуа Трюффо (1932-1984)
- 33.Андрей Арсеньевич Тарковский (1932-1986)
- 34.Милош Форман (р. 1932)
- 35.Марк Анатольевич Захаров (р. 1933)
- 36.Ежи Гротовский (1933-1999)
- 37.Отар Йоселиани (р. 1934)
- 38.Петер Штайн (р. 1937)
- 39.Фрэнсис Коппола (р. 1939)
- 40.Бернардо Бертолуччи (р. 1941)
- 41.Питер Гринуэй (р. 1942)
- 42.Мартин Скорсезе (р. 1942)
- 43.Вим Вендерс (р. 1945)
- 44.Никита Сергеевич Михалков (р. 1945)
- 45.Райнер Фасбиндер (1946-1982)
- 46.Стивен Спилберг (р. 1947)
- 47.Эмир Кустурица (р. 1954)
- 48.Квентин Тарантино (р. 1963)
- 49.Сергей Витальевич Лобан (р.1972)
- 50.Алексей Октябринович Балабанов (р. 1959)

3.2 Развитие образного мышления

Наглядно-образное мышление — это совокупность способов и процессов образного решения задач, предполагающих зрительное представление ситуации и оперирование образами составляющих ее предметов, без выполнения реальных практических действий с ними. Такое мышление позволяет наиболее полно воссоздавать все многообразие различных фактических характеристик предмета. Важной особенностью этого вида мышления является установление непривычных сочетаний предметов и их свойств. В этом своем качестве наглядно-образное мышление неразлично с воображением.

Наглядно-образное мышление и воображение — разные процессы. Наглядно-образное имеет дело с реальным предметом, процессом. Воображение же — это воссоздание нужного образа из образной памяти.

Как у вас обстоят дела с образным мышлением? Посмотрите на ладонь вашей левой руки. Тщательно изучите ее. Обратите внимание на линии, трещинки и родинки, на узоры на коже. Полюбуйтесь, как игра света и тени образует неуловимые перемены в цвете. Примерно через минуту, когда вы будете иметь ясное представление о том, как выглядит ваша

ладонь, закройте глаза и постарайтесь воспроизвести ее вид в уме, создайте четкий мысленный образ ладони.

Через некоторое время откройте глаза, посмотрите на ладонь и сравните ее с картиной, которую вы нарисовали в воображении. Отметьте, что присутствовало, а что отсутствовало в созданном вами образе.

Затем закройте глаза и вновь представьте вашу ладонь. Вообразите, как она выглядела бы, если бы вы смотрели на нее открытыми глазами. Еще через полминуты откройте глаза и посмотрите на ладонь. Повторите весь цикл не менее шести раз. С каждым разом старайтесь добавлять еще больше ясности созданному вами образу.

Если образ будет не таким ясным, как хотелось бы, не заставляйте его стать четче силой воли, лучше попробуйте без напряжения пройтись по признакам, визуализируя последовательно форму, текстуру, размер, цвет.

Чтобы усилить яркость мысленного «изображения», надо отключить вербальное (словесное) мышление, просто смотреть, но не описывать его словами.

Вы можете привлечь свое воображение для избавления от стресса, обретения эмоционального равновесия, получения позитивного настроения, успешного взаимодействия с деловым и личным окружением – лучше его чувствуя и находя взаимопонимание. Предлагаем вам далее несколько упражнений для развития образного мышления.

1. Мысленный образ праздничного ужина

Минуту или две мысленно нарисуйте картину последнего праздничного ужина, на котором вы присутствовали: представьте людей, с которыми вы были, окружающую обстановку, убранство стола, вкус пищи, слова и звуки, которые до вас доносились. Итак, прежде чем продолжить чтение, прервитесь на некоторое время и попробуйте создать образ, стараясь не упустить из виду детали. Начинать прямо сейчас.

Затем ответьте на следующие вопросы:

- Созданный вами образ получился четким или расплывчатым?
- Скажите, картина получилась более тусклой, чем реальная сцена, или нет?
- Детали выбранной вами конкретной сцены видны отчетливо все как одна или же некоторые из них выделяются больше, чем другие?
- Возникающая в вашем воображении картина цветная или просто

сероватых оттенков?

- Если картина цветная, точны ли цветовые оттенки?
- Можете ли вы создать цельный зрительный образ всего помещения?
- Можете ли вы сохранить в воображении устойчивый образ вашей тарелки? Если это реально, скажите, становится ли он четче по истечении времени?
- Можете ли вы мысленно увидеть вашу тарелку, ваши руки, держащие нож и вилку, лицо сидящего напротив человека — и все это в одно и то же время?
- Можете ли вы почувствовать вкус блюд, которые вы ели?
- Можете ли вы обрисовать, как были одеты люди?

2. Реальный предмет

Представьте каждый из перечисленных далее предметов:

- лицо человека;
- друг детства;
- бегущая собака;
- ваша спальня;
- закат;
- летящий орел;
- журчащий ручей;
- капля росы;
- перистые облака;
- клавиатура компьютера;
- дубрава;
- снежная вершина;
- зубная щетка;
- ваша любимая пара обуви.

Если возникающие образы не так ярки, как вам бы хотелось, не пытайтесь насильно улучшить их. Вместо этого сосредоточьтесь на самой идее созерцания образа. Помните: все, что вы пытаетесь представить, имеет форму, качество, цвет и размер. Сфокусируйтесь сначала на форме, а затем погрузитесь в детали. Дайте время образу стать устойчивым и резким.

3. Не очень реальный предмет

Какая разница между образами предметов, которые вы видели, и

образами предметов, которые вы никогда не видели? Нарисуйте в уме следующие картины:

- единорог;
- шоколадная река;
- шестирукий бог;
- говорящий жираф;
- тридцатиногий муравей;
- хор ангелов;
- четырехмерная сфера;
- хоббит;
- пятилистный клевер.

4. Квадраты бокового зрения

Сохраняя взгляд неподвижным, постарайтесь обзреть периферию вашего поля зрения. Используйте боковое зрение, чтобы увидеть как можно больше. Затем закройте глаза и попробуйте воссоздать образ увиденного. Мысленно разбейте обозреваемое пространство на четыре части. Выберите квадрат и проанализируйте каждую деталь в этом квадрате, потом мысленно воссоздайте его. Повторите это с каждым квадратом.

5. Пять мысленных картин

- Представьте себе пять голубых предметов (голубика, небо, обложка книги...).
- Прделайте то же самое с другими красками: красной, желтой, зеленой, пурпурной...
- Отчетливо представьте себе пять предметов, начинающихся с буквы «А» (артишок, амфора...).
- Прделайте то же самое с каждой буквой алфавита.
- Представьте пять предметов меньше вашего мизинца (колпачок ручки, горошина, нервная клетка...).
- Представьте пять предметов больше автобуса (кит, поезд...).
- Представьте себе пять предметов, находящихся под землей (корни, дождевые черви...).
- Представьте пять вещей, доставляющих вам радость (катание на лыжах, плавание в море, мороженое, прогулка по лесу...).

6. Зрительный след

Если, посмотрев на некий объект, вы закроете глаза, то его образ автоматически сохранится в вашей памяти еще на какое-то время. Постарайтесь соединить зрительную память с вашим мысленным представлением. Например, посмотрите на ручку, закройте глаза и полюбуйтесь картиной, сохраненной в памяти. Когда образ потускнеет, откройте глаза, посмотрите на ручку, снова закройте глаза и снова посмотрите на ее образ в вашей памяти. Повторите это несколько раз в удобном для вас темпе, пока у вас хотя бы на секунду не вырисуется четкая картина. После этого постарайтесь уже сознательно воспроизвести мысленный образ ручки.

7. Периферическое мысленное зрение

Мысленно представьте ручку, расположенную прямо перед вами. Затем также мысленно начинайте медленно перемещать ее в пространстве — так, чтобы она вначале была слева от вас, затем за вами, затем справа от вас и, наконец, опять перед вами. Одновременно с передвижением ручки воображайте, что вы используете периферическое зрение, чтобы следить за ней.

8. Мысленные портреты

Вспомните всех людей, с которыми вы сегодня разговаривали. Как они выглядели? Какого цвета у них волосы и глаза? Какого они роста и возраста? Во что они были одеты? Можете ли вы представить их манеры и привычки? Нарисуйте портреты людей, которых вы видели вчера; в прошлые выходные; во время последнего отпуска; на последнем дне рождения.

9. Геометрические тела

Большая часть математических операций выполняется с воображаемыми объектами. Представьте каждое из перечисленных далее трехмерных тел:

- сфера;

- куб;
- призма;
- тетраэдр;
- пирамида;
- додекаэдр;
- октаэдр;
- икосаэдр.

Не старайтесь сразу же создать образ: вначале подробно изучите пространственное взаиморасположение плоских граней. Мысленно манипулируйте телами, рассматривая их со всех сторон, в том числе и изнутри. Постарайтесь получить ощущение объемности тела.

10. Чувства и ничего, кроме чувств

Вообразите положительную эмоцию. Представьте чувство изумления, не имея при этом в виду никакого конкретного объекта или воспоминания. Попробуйте представить желание, ничего конкретно не желая. Насколько наглядно вы можете мысленно воспроизвести следующие переживания: надежду, радость, удовольствие, любовь, гнев, апатию?

11. Настройка телевизора

Выберите какой-нибудь определенный объект, например ватрушку с черникой, и постарайтесь мысленно создать ее четкий образ. Вообразите, что можете регулировать качество внутреннего изображения — так же, как, нажимая на кнопки, вы настраиваете телевизор.

Сначала сформируйте устойчивый образ ватрушки и увеличьте резкость. Можете ли вы различить крошки? Можете ли вы разглядеть оттенок ягод? Можете ли вы определить цвет теста? Затем поверните регулятор резкости так, чтобы изображение получилось расплывчатым и неясным. Затем снова поверните ручку в обратном направлении, чтобы изображение стало четким — насколько это возможно. Сколько деталей вы можете рассмотреть в крошках ватрушки? Является ли возникающий образ объемным? Далее вновь поверните регулятор резкости в противоположную сторону и сделайте изображение опять расплывчатым. Попеременно формируйте то четкую, то расплывчатую картину, пока эта смена не станет

для вас технически элементарно выполнимой. Таким же образом постарайтесь отрегулировать и другие переключатели.

12. Образы идей

Вообразите себе идею Красоты. Скажите, вы видите определенный образ чего-то очень красивого или способны создать абстрактный образ Красоты, не представляя себе ничего конкретного, частного? Связываете ли вы с вашей идеей Красоты звуки, запахи, вкусовые ощущения? Насколько велика или мала эта идея? Приведем еще несколько абстрактных понятий, образ которых вам предлагается создать: измена, порядок, энергия, мир, гармония, общение, реальность, иллюзия.

Екатерина Евгеньевна Васильева — доктор педагогических наук, профессор Российской академии естественных наук

3.3 Тест-опросник Марселя Пруста

Данный перечень вопросов, предлагаемый студентам как тест, желательно проводить на анонимной основе, чтобы добиться максимально возможных правдивых ответов. Главная задача опросника состоит не столько в выявлении интеллектуального уровня первокурсников (что, естественно происходит), сколько постановка перед начинающими вопросов, которые они, возможно, еще никогда себе не задавали, но ответы на них жизненно необходимы будущему режиссёру-творцу.

1. Что такое, по-вашему, крайне бедственное положение?
2. Что такое для вас наивысшее счастье?
3. Где бы вы хотели жить?
4. Какие ошибки вы считаете достойными наибольшего снисхождения?
5. Ваши любимые литературные герои?
6. Ваш любимый исторический персонаж?
7. Ваши любимые героини в реальной жизни?
8. Ваши любимые литературные героини
9. Почему это ваш любимый художник?
10. Почему это ваш любимый музыкант
11. Какое качество вы особенно цените в мужчине?

12. Какое качество вы особенно цените в женщине?
13. Какие из человеческих добродетелей для вас наиболее привлекательны
14. Ваше любимое занятие?
15. Кем из известных вам людей вы бы хотели быть?
16. Главная черта вашего характера?
17. Что вы больше всего цените в друзьях?
18. Ваш главный недостаток?
19. Ваша мечта о счастье?
20. Что было бы для вас самым большим несчастьем?
21. Каким вам хотелось бы себя видеть?
22. На каких языках вы говорите свободно?
23. Ваш любимый цвет?
24. Ваш любимый цветок?
25. Ваша любимая птица?
26. Любимые писатели-прозаики? Прочитируйте любимый фрагмент.
27. Любимые поэты? Сколько его (их) стихов вы знаете наизусть?
28. Любимые герои в реальной жизни?
29. Любимые героини в истории?
30. Любимые имена?
31. Что вы больше всего ненавидите?
32. Родной язык для человека важен как...*(закончите фразу)*
33. Исторические персонажи, вызывающие у вас презрение?
34. Где начинается ваше личное пространство?
35. Кто или что в жизни оказали влияние на формирование ваших убеждений, характера?
36. Военное событие, достойное, по-вашему, наибольшего восхищения?
37. Реформа, которую вы особенно высоко оцениваете?
38. Гражданин – это привилегия или обязанности? Вы гражданин?
39. Дар, которым вам хотелось бы обладать?
40. Как вы хотели бы умереть?
41. Состояние духа в настоящий момент?
42. Что для вас значит Родина?
43. Ваш кумир для подражания?
44. Ваш девиз?

ЭТЫЧНЫ ЎСТАЎ КУРСА

*“Рэжысура — гэта самаспальванне.
Здольны чалавек на самаспальванне – ён Мастак.
Не здольны – рамеснік”;
Г.А.Таўстаногаў*

Прэамбула

Прымаюча ва ўвагу, што стваральнікі дадзенага Ўстава разумеюць неабходнасць працягу руплівай працы па культурнаму адраджэнню Беларусі, пачатай лепшымі яе творцамі;

Прымаючы ва ўвагу ўпэўненасць, што рэжысура – гэта праэкцыя духовных сіл асобы мастака, якія сфарміраваныя высокімі маральнымі каштоўнасцямі;

Прымаючы ва ўвагу, што адсутнасць этычных норм – азначае адсутнасць базы для выхавання сапраўднага творцы, дэкларуюцца наступныя законы студыйнай этыкі:

Артыкул 1.

Ганарыся тым, што за табой стаіць жывая традыцыя народа зафіксаваная ў абрадах, святах, фальклору, звычаях. Веданне, захаванне і развіццё гэтай жывой традыцыі – ганаровы абавязак рэжысёра-творцы.

Артыкул 2.

Свядома разумей, што прысвечаныя ў прафесійныя рэжысёры, апантаныя высокай мэтай культурнага адраджэння сваёй краіны, абіраюць жыццё свабоднае, неспакойнае, дабрахвотна выракаюцца агульнавядомага паняцця жыццёвага дабрабыту.

Артыкул 3.

Ведай, што самаўдасканаленне пачынаецца са шчырыга прызнання самому сабе ў наяўнасці пэўных адмоўных рыс уласнага характару.

Артыкул 4.

Калектыўная творчасць патрабуе жалезнай дысцыпліны. Спазненне, лягота, капрыз, істэрыя, дрэнны характар, неабходнасць двойчы паўтараць адно і тое ж – аднолькава шкодныя для агульнай справы і павінны быць выкарэнены.

Артыкул 5.

Мастацкія адкрыцці магчымы толькі ў творчай атмасферы. Стварыць яе вельмі няпроста, а знішчыць можна імгненна. Недарэчны жарт, насмешка ці фамільярны каментарый падчас сцэнічнай працы несумясцімы з прафесійным разуменнем творчасці.

Артыкул 6.

Аўдыторныя заняткі і рэпетыцыі (з мастацкім кіраўніком і самастойныя) – гэта сакральныя гадзіны, напоўненыя актыўнай працай. Яны патрабуюць абавязковай падрыхтоўкі інтэлектуальнага, фізічнага і псіхічнага стану рэжысёра і выканаўцаў, а таксама стварэння спецыяльнай творчай атмасферы. Тыя, хто спазняецца на заняткі – у адзіны момант разбураюць усё вышэйпералічанае і таму ўваход у аўдыторыю ім забаронены.

Артыкул 7.

Спасцігай майстэрства размаўляць проста і зразумелай мовай, ніколі не абяцай таго, чаго выканаць не можаш, а калі даеш слова – трымай яго чаго б гэта не каштавала.

Артыкул 8.

Верыць у выконваемую працу трэба так, каб гэта перадавалася ўсім прадстаўнікам творчага калектыву. Ведай, што ўзаемаразуменне – гэта паразуменне людзей у якіх агульная мэта, а характар, пачуцці і густы розныя. І для пленнай працы для кожнай душы трэба знайсці свой ключык.

Артыкул 9.

Авалодай здольнасцю лёгка ўсталёўваць кантакты з самымі рознымі людзьмі. Аснову зносін павінны складаюць: шчырасць, пачуццё гумару, павага, і патрабавальнасць.

Артыкул 10.

Не назапашвай канфлікты, а шчыра вырашай іх з павагай для гонару і асобы чалавека. Вінаваты – прызнай гэта і папрасі прабачэння.

Артыкул 11.

Галоўная задача ў навучальны перыяд - запусціць механізм бесперапыннай творчай работы. Назіраю, заўважаю, напаяўняю “ўнутраную

капілку” разнастайнымі мастацкімі і жыццёвымі ўражаннямі. Гэта падмурак будучых творчых здзейсненняў.

Артыкул 12.

Лідарскія якасці рэжысёра праяўляюцца не ў аўтарытарызме і фанаберыі, а ў здольнасці браць на сябе адказнасць за іншых, не баяцца нечаканых проб і эксперыментаў, ва ўменні бачыць то, чаго ня бачаць іншыя і гэтае нябачнае рабіць бачным.

Артыкул 13.

Рэпетыцыя (фр. *repetir*), г. зн. паўтараць. Ніколі не рабі гэта механічна. Заўсёды спрабуй іншае, выпраўляй тое, што не атрымалася ўчора, прынось новае. Пробы рабі на 100% самааддачы і не трэба баяцца памылак. На рэпетыцыйную сцэну – за памылкамі! Тады іх не будзе падчас дэманстрацыі відовішча.

Артыкул 14.

Актыўна працуй над удасканаленнем сваіх фізічных дадзеных. Цела творцы – яго верны сябра, які здольны выконваць любую рэжысёрскую задачу.

Артыкул 15.

На сцэне трэба дзейнічаць: актыўна мэтанакіравана, прадуктыўна. Перад выходам на сцэну – спыніся! Яшчэ раз задай сабе пытанне навошта я выходжу на сцэну? Якая ў мяне мэта? Якія прапанаваныя абставіны? Адкуль я прыйшоў? Што буду імкнуцца змяніць? З кім і за што буду змагацца? На сцэне нічога не робяць “проста так”!

Артыкул 16.

Кулісы, ўся вопратка сцэны – ствараюць магічную прастору за якой хаваюцца палі і рэкі снегавыя прасторы і гарачыя пустыні, родны парог і замежныя краіны. Паважай гэтую чароўную вопратку, не закранай кулісы, быццам яны под электрычным напружаннем.

Артыкул 17.

Выпрацуй у сабе ўстойлівы навык да самастойнай работы. Кіруйся прынцыпам майстроў: “1/10 ад настаўніка, 9/10 здабудзь сам” у творах літаратуры, жывапісу, скульптуры, музыкі, фальклору, народнай творчасці.

Артыкул 18.

Тыя, хто парушаюць дадзеныя законы, здзейсняюць злачынства не толькі супраць сваіх таварышаў, але і супраць самога мастацтва. Гэта з’яўляецца прафесійнай непрыгоднасцю што забараняе далейшае спасціжэнне прафесіі рэжысёра.

Артыкул 19.

Калі ж вы прызваныя быць рэжысёрам, тады прыміце свой лёс і нясіце цяжар яго і веліч, не чакаючы узнагароды. Таму што творца павінен быць для сябе цэлым светам і ўсё знаходзіць у сабе і ў прыродзе з якой ён паяднаўся.

4. РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЮ ВЕДАЎ

4.1 Заданні для самастойнай работы

Сутнасць прафесіі рэжысёра – стварэнне новай мастацкай рэальнасці. Яна можа ўяўляць сабою новую вобразную канструкцыю ці форму, новы рэжысёрскі ход, выразны сродак, а часам новы погляд на добра вядомую ўсім рэч ці падзею жыцця. Ёзнікае ўсе пералічанае у свядомасці рэжысёра-творцы ў перыяд нараджэння рэжысёрскай задумы, ці за яго межамі яно заўсёды мае выключна *індывідуальны характар*. Гэта спецыфіка прафесіі. Ніхто не ў змозе падказаць рэжысёру дзе схавана зерне задумы яго новай працы ці арыгінальнасць будучага рэжысёрскага вырашэння. Гэта вынік пошукаў рэжысёра-мастака пад час індывідуальнай працы над чарговай пастаноўкай. Ё прастамоў’і гэта завецца “творчымі мукамі”. Але, менавіта на вынік гэтых “творчых мук” прыходзіць глядзець публічнасць. **НОВАЕ, ЦІКАВАЕ, НЕЗВЫЧАЙНАЕ** – вось чаго чакае яна ад рэжысёра.

Калі уявіць, што пленна працуючы рэжысёр павінен пастаянна ствараць, прыдумваць і здзіўляць, стане зразумелым, што яго “творчы апарат” павінен знаходзіцца ў пастаяннай гатоўнасці да стварэння гэтай новай рэальнасці. Рэжысёр-прафесіянал добра ведае, што здольнасць ствараць новае грунтуецца на штодзеным узбагачэнні свайго ўнутранага свету разнастайнымі *мастацкімі ўражаннямі* і адкрыццямі, якія ў будучым здольны скласці падмурак новых творчых ідэй. У сваю чаргу, рэжысёр–

пачатковец, студэнт, яшчэ у мурах сваёй «Alma mater» павінен выхоўваць у сябе гэты вельмі важны прафесійны навык – імкненне да бесперапыннага самаабнаўлення, самаадукацыі, паўнення свайго творчага багажу.

Менавіта гэты матывацыя пакладзена ў аснову заданняў, прапанаваных студэнтам кафедры пад час занякаш па дысцыпліне “Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста”.

Самастойная падрыхтоўка апавядання–партрэта пра жыццё і творчасць буйнейшых айчынных і замежных рэжысераў тэатра і кіно.

1. Вывучэнне і канспектаванне працы К.С.Станіслаўскага “Моя жизнь в искусстве”
2. Пачатак вядзення дзённіка рэжысёрскіх назіранняў
3. Складанне плана наведвання устаноў культуры Мінска (тэатраў, музеяў, выстаў, канцэртаў, святочных імпрэз).
4. Вывучэнне і канспектаванне главы працы К.С.Станіслаўскага “Работа актера над собой в творческом процессе переживания” (Творческая этика)
5. Увага і калекцыяніраванне паводзін разнастайных падзей з рэальнага жыцця, назапашванне творчых уражанняў.
6. Ю.М.Лотман. "Беседы о русской культуре" (чытанне, прагляд відэалекцыі)
7. Д.С. Лихачев Русская культура (чытанне)
8. Больш грунтоўнае знаёмства з ВНУ на сайце універсітэта.
9. Знаёмства з асобамі і культурнай дзейнасцю найбольш вядомых выпускнікоў універсітэта
10. Вывучэнне жыццевых і творчых біяграфій знакамітых рэжысераў сусвету.
11. Знакавыя рэжысёрскія імёны ў Беларусі.
12. Вядзенне дзённіка рэжысёрскіх назіранняў (штодзённа).
13. Стварэнне пераліку якасцей, неабходных для заняткаў прафесіяй рэжысёра і параўнанне яго са спісам ўласных якасцей.
14. Стварэнне плана самаўдасканалення.
15. Вывучэнне жыццевых і творчых біяграфій знакамітых рэжысераў сусвету.
16. Знакавыя рэжысёрскія імёны ў Беларусі (рэкамендаваная літаратура, інтэрнэт).
17. Вывучэнне і канспектаванне ў рэжысёрскі дзённік этычных законаў, выкладзеных у працах К.С.Станіслаўскага і У.І.Неміровіча-Данчанкі.
18. Вывучэнне і канспектаванне ў рэжысёрскі дзённік этычных законаў, выкладзеных у працах сусветна вядомых рэжысераў.
19. Падрыхтоўка выступлення перад курсам з паведамленнем аб этычных законах творчасці.

20. Практикуванні для розв'язання режисерської фантазії і уявлення (Б.Я.Захава).
21. Задання на розв'язання фантазії (літературні і есцюдні)
22. Наведання мастацкаго музея.
23. Жывапісныя палотны майстроў як урокі пабудовы прасторавай кампазіцыі будучай святочнай прасторы.
24. Складання плана работы па самаадукацыі з мэтай пашырэння сваіх ведаў у галінах:
25. мастацкай літаратуры (айчыннай і сусветнай);
26. музычнага мастацтва (опера, балет, драматычны тэатр, тэатр камедыі, тэатр эстрады і інш.);
27. выяўленчага мастацтва (жыццяпісы і найбольш вядомыя працы мастакоў, наведвання выстаў, музеяў);
28. Самастойнае вывучэнне жыцця і творчасці знакамітых рэжысёраў
29. і адбор адкрытых імі этычных законаў для выступлення.
30. Вывучэнне і практычнае даследаванне электронных баз інфармацыі, неабходных для навучання творчасці (*пад кіраўніцтвам выкладчыка*).
31. Карыстанне інфармацыйнымі рэсурсамі для напісання навуковай студэнцкай работы.
32. Практычныя практыкуванні па стварэнні выступленняў-прэзентацый бягучых заняткаў па, твизначаных выкладчыкам, тэмах.
33. Стварэнне сцэнарыя электроннай прэзентацыі.
34. Алгарытм аналізу мастацкіх вартасцей літаратурных, музычных, жывапісных і сцэнічных твораў

4.2 Вопросы для выступлений и сообщений

1. Мирозрение Художника и творчество.
2. Сверх-сверхзадача Художника.
3. Пути воспитания художественного вкуса.
4. Основные принципы системы К.С.Станиславского.
5. Этическое воспитание, творческая дисциплина актера и режиссера.
6. Театральная этика К.С.Станиславского.
5. Действие – главный двигатель сценического поведения актера.
6. Синтез “переживания” и “представления” в актерском творчестве.
7. А.Д.Попов - Этические нормы творчества.
8. Е.Б.Вахтангова - Этические нормы творчества.
9. Воображение и фантазия.
10. Кинолента видений.
11. Композиционное построение произведения.
12. Воспитание режиссерских способностей.
13. Роль воображения и фантазия в творчестве.
14. Изучение изображенной в произведении действительности.
15. Творческое наследие М.О.Кнебель.

16. Понятие сверхзадачи.
17. Знание жизни – творческая пища актера и режиссера – необходимое условие работы над ролью.
18. С.Эйзенштейна - Этические нормы творчества..
19. Постановочный план как результат аналитической деятельности режиссера. (Постановочные планы К.С.Станиславского, В.И.Немировича-Данченко, Е.Б.Вахтангова, В.Э.Мейерхольда, А.Я.Таирова и др.)
20. В.Э.Мейерхольда - Этические нормы творчества.
21. Режиссер как организатор, педагог и творческий лидер коллектива.
22. Основные функции режиссера по определению В.И.Немировича-Данченко.
23. А.Эфроса - Этические нормы творчества..
24. А.Я.Таирова - Этические нормы творчества.
25. Е.Б.Вахтангов и его тенденция зрелищности сценического искусства.
26. А.Я.Таиров о художественном образе спектакля.
27. А.Гончаров - Этические нормы творчества.
28. Форма и содержание в сценическом искусстве. Их взаимосвязь.
29. Понятие “жанра”.
30. Система К.С.Станиславского и новации в современном театральном процессе.

Формой контроля является зачет.

4.3 Кантрольныя пытанні для самаправеркі

1. Этычныя нормы мастацтва – аснова прадуктыўнай і пленнай творчасі дзейнасці.
2. К.С.Станіслаўскі і яго роля ў развіцці айчыннага і сусветнага тэатра.
3. Прычыны, якія выклікалі з’яўленне «сістэмы К.С.Станіслаўскага»
4. Знаёмства з працамі К.С.Станіслаўскага. Задума ім шматтомнай працы ад майстэрстве акцёра:
  - «Моя жизнь в искусстве»,
  - «Работа актера над собой в творческом процессе переживания»,
  - «Работа актера над собой в творческом процессе воплощения»,
  - «Работа над ролью», а таксама задачнік рекамендаваных акцерам практыкаванняў “Тренинг и муштра”.
5. Сцэнічнае мастацтва і сцэнічнае рамяство: падабенства і адрозненне. Паняцце “штампа” у тэатральнай творчасці. Пабудова «жыцця чалавечага духа» на сцэне.
6. Шматзначнасць паняцця культура. Унутраная культуры Творцы.
7. Грамадзянскія перакананні рэжысёра і адлюстраванне іх у творчасці.
8. У чым праяўляецца грамадзянская пазіцыя рэжысёра-творцы?

9. Народныя традыцыі - невычэрпная крыніца творчага натхнення рэжысера свят.
10. Этычныя нормы майго жыцця, ці існуюць яны?
11. Якія рысы майго характару здольныя дапамагчы мне ў засваенні рэжысёрскай прафесіі, а якія перашкаджаюць?
12. Я назіральны чалавек?
13. Якія падзеі майго жыцця можна назваць значнымі і чаму? Што яны змянілі ў маёй свядомасці?
14. Я магу назваць некалькі (1-5) прыродных з'яў, якія выклікалі у мяне вялікі эмацыянальны водгук? Магу я расказаць про іх так, каб яны выклікалі аналагічныя пачуцці у слухачоў?
15. Што ў сёняшняй святочнай культуры Беларусі, на мой погляд, не адпавядае патрабаванням сучаснасці?
16. Ці павінны на Беларусі з'яўляцца новыя святочныя формы? Калі так, то якія? Чаму?
17. Што з'яўляецца галоўнай каштоўнасцю жыцця? Галоўная каштоўнасць жыцця адзіная для ўсех людзей, ці ў кожнага яна свая?
18. Што такое «інтэлігентнасць» і «інтэлігенцыя»? Ці сустарэлі гэтыя вызначэнні?
19. Назавіце, якую практычную карысць здольна прынесці рэжысёру глыбокае веданне народнай культуры (гісторыі, фальклора, этнаграфіі).
20. Быць патрыётам гэта значыць што рабіць? А што раблю я для выхавання ў сабе патрыёта?
21. Колькі яркіх творчых уражанняў, якія ўплываюць на мой прафесійны рост я адчуваю на працягу тыдня? Дзе гэта адбываецца?

4.4 Пытанні да семінарскіх заняткаў

1. Асноўныя этапы станаўлення рэжысёрскай прафесіі.
2. Адзіныя законы рэжысёрскай творчасці і разнастайнасць відовішчных мастацтваў.
3. Спецыфічныя асаблівасці творчасці рэжысера народных абрадаў і свят.
4. Сутнасць паняццяў “Рэжысёр–драматург”, “Рэжысёр–музыкант”, “Рэжысёр–мастак”, “Рэжысёр–прадзюсер”, “Рэжысёр–педагаг” у сучаснай святочнай культуры.
5. Галоўныя прынцыпы сістэмы К.С.Станіслаўскага.
6. Дзеянне і пачуцце ў мастацтве артыста.
7. Тэатральная этыка К.С.Станіслаўскага.
8. Рэжысёр і традыцыя правядзення народнага свята (межы рэжысёрскай свабоды).
9. Аўтарская ідэя і звышзадача рэжысера.
10. Актер і рэжысёр – падабенства і адрозненне прафесій.
11. Новыя формаўтварэнні ў святочнай культуры сучаснай Беларусі.
12. Гарадскія святы сучаснай Беларусі: станоўчае і адмоўнае.

13. Сценарна–рэжысерскі ход – адлюстравання індыўідуальнасці і творчай манеры рэжысера свят.
14. Рэжысер гэта: грамадзянін, мастак, паслугач.
15. Шматканфесійная структура насельніцтва Беларусі і яе ўплыў на творчасць пастаноўшчыка народных абрадаў і свят.
16. Я – грамадзянін рэспублікі Беларусь – гонар, права, абавязкі.
17. Беларуская мова ў маім жыцці: неабходнасць, вымушанасць, адсутнасць.
18. Праўда мастацтва і праўда жыцця, падабенства і адрозненне.

4.5 Критерии оценки ведаў

10 баллов (5+) заслуживает студент, обнаруживший всестороннее, систематическое и глубокое знание учебного программного материала, самостоятельно выполнивший все предусмотренные программой задания, глубоко усвоивший основную и дополнительную литературу, рекомендованную программой, активно работавший на практических, семинарских, лабораторных занятиях, разбирающийся в основных концепциях по изучаемой дисциплине, проявивший творческие способности и обнаруживший яркую творческую индивидуальность в понимании и в практическом воплощении учебного программного материала. Его режиссерские объяснения отличаются богатством и точностью использованных терминов, материал излагается последовательно и логично.

9 баллов (5) заслуживает студент, обнаруживший всестороннее, систематическое знание учебного программного материала, самостоятельно выполнивший все предусмотренные программой задания, глубоко усвоивший основную литературу и знаком с дополнительной литературой, рекомендованной программой, активно работавший на практических, семинарских, лабораторных занятиях, показавший систематический характер знаний по дисциплине, достаточный для дальнейшей учебы, а также способность к их самостоятельному пополнению, обнаруживший интересную творческую индивидуальность в понимании и в практическом воплощении учебного программного материала. Его речь ответ отличается точностью использованных терминов, материал излагается последовательно и логично.

8 баллов (4+) заслуживает студент, обнаруживший полное знание учебно-программного материала, не допускающий в ответе существенных неточностей, самостоятельно выполнивший все предусмотренные программой задания, усвоивший основную литературу, рекомендованную программой, активно работавший на практических, семинарских, лабораторных занятиях, показавший систематический характер знаний по дисциплине, достаточный для дальнейшей учебы, а также способность к их самостоятельному пополнению.

7 баллов (4) заслуживает студент, обнаруживший достаточно полное знание учебно-программного материала, не допускающий в ответе существенных неточностей, самостоятельно выполнивший все предусмотренные программой задания, усвоивший основную литературу, рекомендованную программой, активно работавший на практических, семинарских, лабораторных занятиях, показавший систематический характер знаний по дисциплине, достаточный для дальнейшей учебы, а также способность к их самостоятельному пополнению.

6 баллов (4-) заслуживает студент, обнаруживший достаточно полное знание учебно-программного материала, не допускающий в ответе существенных неточностей, самостоятельно выполнивший основные предусмотренные программой задания, усвоивший основную литературу, рекомендованную программой, отличавшийся достаточной активностью на практических (семинарских) и лабораторных занятиях, показавший систематический характер знаний по дисциплине, достаточный для дальнейшей учебы.

5 баллов (3+) заслуживает студент, обнаруживший знание основного учебно-программного материала в объеме, необходимом для дальнейшей учебы и предстоящей работы по профессии, не отличавшийся активностью на практических (семинарских) и лабораторных занятиях, самостоятельно выполнивший основные предусмотренные программой задания, усвоивший основную литературу, рекомендованную программой, однако допустивший некоторые погрешности при их выполнении и в ответе на экзамене, но обладающий необходимыми знаниями для их самостоятельного устранения.

4 балла (3) заслуживает студент, обнаруживший знание основного учебно-программного материала в объеме, необходимом для дальнейшей учебы и предстоящей работы по профессии, не отличавшийся активностью

на практических (семинарских) и лабораторных занятиях, самостоятельно выполнивший основные предусмотренные программой задания, усвоивший основную литературу, рекомендованную программой, однако допустивший некоторые погрешности при их выполнении на практическом экзамене, но обладающий необходимыми знаниями для устранения под руководством преподавателя допущенных погрешностей.

3 балла (3-) заслуживает студент, обнаруживший знание основного учебно-программного материала в объеме, необходимом для дальнейшей учебы и предстоящей работы по профессии, не отличавшийся активностью на практических (семинарских) и лабораторных занятиях, самостоятельно выполнивший основные предусмотренные программой задания, однако допустивший погрешности при их выполнении, творческом показе на экзамене, но обладающий необходимыми знаниями для устранения под руководством преподавателя наиболее существенных погрешностей.

2 балла (2) выставляется студенту, обнаружившему пробелы в знаниях или отсутствие знаний по значительной части основного учебно-программного материала, не выполнившего самостоятельно предусмотренные программой основные задания, допустившему принципиальные ошибки в выполнении предусмотренных программой заданий, не отработавшему основные практические, семинарские, лабораторные занятия, допускающему существенные ошибки при практическом воплощении творческих заданий, и который не может продолжить обучение или приступить к профессиональной деятельности без дополнительных занятий по соответствующей дисциплине.

1 балл — нет ответа, не практического воплощения работы, заданной в семестре (отказ от ответа, представленный ответ полностью не по существу содержащихся в экзаменационном задании вопросов)

5. ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ

5.1 Вучэбная праграма

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Актуальнасць дысцыпліны “Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста” абумоўлена неабходнасцю авалодання студэнтамі аб’ёмам ведаў і навыкаў, неабходных для навучання ў творчай ВНУ, а таксама ўзрастаючай роляй інфарматызацыі грамадства і яе ўплывам на сучасную сацыякультурную рэальнасць.

Мэта дысцыпліны “Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста” - выпрацоўка ў студэнта-пачаткоўца ўстойлівых устаноў на руплівую працу па фарміраванню уласнай асобы як творцы, грамадзяніна, спецыяліста, валодаючага сучаснымі сродкамі інфарматызацыі ў галіне культуры;

Задачы:

- арыентацыя студэнтаў на спасціжэнне сусветных мастацкіх і духоўных каштоўнасцей як арыенціра для вызначэння звышзвышзадачы сваёй будучай творчасці;

- выхаванне ў студэнта свядомага разуменне важнасці рэгулярнай працы па самаўдасканаленню;

- фарміраванне сістэмы абагульненых ведаў на інфармацыю, інфарматызацыю, інфармацыйнае грамадства і месца чалавека ў ім;

- азнаямленне студэнтаў з асноўнымі канцэпцыямі інфарматызацыі грамадства і галіны культуры;

Неабходнасць увядзення дысцыпліны “Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста” у сістэму ведаў, абавязковых для выхавання будучага рэжысёра свят, выклікана недастатковым узроўнем падрыхтаванасці сучаснай моладзі да навучання ў вышэйшай навучальнай установе культуры і мастацтва. У ліку аб’ектыўных фактараў трэба адзначыць: характэрны для сучаснага жыцця недахоп глыбокай цікавасці моладзі да друкаваных кніг, здольных пашырыць веды студэнтаў аб сакрэтах будучай прафесіі; падмена гэтай цікавасці гатовымі рацэптамі інтэрнэт-відовішчаў стракатага густавага ўзроўню, якія выкрэсліваюць з працэса засваення новай мастацкай інфармацыі важны кампанент – сутворчасць, а таксама адсутнасць папулярнай літаратуры аб прадстаўніках прафесіі рэжысёра свят і іх творчасці. Як водгалас савецкіх часоў, па ранейшаму нагадвае аб сабе перавага калектыўнага выхавання над выхаваннем індывідуальнасці. Гэта стрымлівае студэнта ў праяўленні яго індывідуальнага “Я”, якое ў творчасці з’яўляецца вызначальным.

У суб’ектыўныя фактары трэба аднесці унікальнасць прафесіі рэжысёра святочных дзей. У кожным горадзе гэтых спецыялістаў лічаны адзінкі і таму

сакрэты іх творчасці носяць закрыты “кланавы” характар. Гэта таксама не спрыяе працэсу інфармаванасці моладзі, якая жадае падрыхтаваць сябе да авалодання прафесіяй рэжысёра свят.

Асобныя тэмы праграмы накіраваны на падрыхтоўку студэнтаў у галіне культуралагічных асноў інфарматызацыі і развіцця інфармацыйнай культуры. Асаблівасцю функцыянавання інфармацыі галіны культуры і мастацтва з’яўляецца яе разнастайнасць (мультымедыйнасць) і вялікі аб’ём. Таму ва умовах інфармацыйнага грамадства неад’емнай якасцю кваліфікаванага спецыяліста сферы культуры і мастацтва з’яўляецца высокі ўзровень інфармацыйнай культуры.

Сувязь з іншымі дысцыплінамі. З’яўляючыся сваеасаблівым пропускам у свет навучання рэжысёрскай творчасці, “Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста” утрымліваюць шчыльныя паміждысцыплінарныя сувязі з шэрагам спецыяльных і агульнаадукацыйных дысцыплін, у ліку якіх: “Моўнае дзеянне ў свяце”, “Музычна-шумавое вырашэнне свята”, “Пластыка-харэаграфічнае вырашэнне

У выніку вывучэння дысцыпліны студэнт павінен

ведаць:

- глыбіню і разнастайнасць паняцця “культура”;
- спецыфіку рэжысуры і акцёрскага майстэрства як відаў творчай дзейнасці;
- галоўныя этычныя законы мастацкай творчасці, асновы студыйнай этыкі;
- асновы планамернай работы па самавыхаванню і самаўдасканаленню;
- асноўныя рысы інфармацыйнага грамадства;
- метады пошуку і карыстання інфармацыяй сусветнай сетцы “internet”

умець:

- карыстацца ў практычнай дзейнасці этычнымі нормамаі сістэмы К.С.Станіслаўскага, асновамаі студыйнай этыкі ў выхаванні творчага калектыву;
- займацца трэнінгам для развіцця візуальна-пластычнага і музычнага прасторавага мыслення;
- развіваць здольнасць да пачуццёвага ўспрымання свету, творчую фантазію і уяўленне;
- працаваць з рознымі відамаі інфармацыі;
- выбіраць і выкарыстоўваць у сваёй працы неабходную інфармацыйную тэхналогію;
- ствараць аўтарскі мультымедыйны тэкст у адпаведнасці з ідэйна-мастацкім задумай.

валодаць:

- уменнем планавання і рацыянальнага выкарыстання вучэбнага часу ў працэсе засваення асноў рэжысёрскай прафесіі;

- этычнымі нормамі творчай дзейнасці, выпрацаванымі майстрамі сусветнай рэжысуры;
- навыкамі стварэння творчай атмасферы ў мастацкім калектыве;
- уменнем арганізацыі працэса самаадукацыі і назапашвання новых мастацкіх уражанняў;
- уменнем карыстацца інтэрнэт-рэсурсамі і першапачатковымі ведамі ў галіне інфармацыйных тэхналогій у аб'ёме, неабходным для інфармацыйнага забеспячэння навучальнага працэса.

Метады і тэхналогіі навучання, рэкамендаваныя для выкарыстання ў працэсе выкладання дысцыпліны. У ліку эфектыўных педагагічных метадык, якія спрыяюць далучэнню студэнтаў да пошуку, набываючы вопыту самастойнага вырашэння разнастайных творчых задач, трэба выдзяліць:

- камунікатыўныя тэхналогіі (дыскусіі, “мазгавы штурм”, дыспут і інш.)
- метады сітуацыйнага аналізу,
- гульнявыя тэхналогіі, у межах якіх студэнты ўдзельнічаюць у ролявых, імітацыйных гульнях і інш.

Для кіравання навучальным працэсам і арганізацыі кантрольна-адзнакавай дзейнасці настаўнікам рэкамендавана выкарыстоўваць: прынцып паэтапнага кантролю, рэйтынжавыя, вырытываныя мадэлі кіруемай самастойнай работы, вучэбна-метадычныя комплексы. Мэтазгода ўвядзенне ў практыку арганізацыі семінарскіх заняткаў метадыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы, для фарміравання сучасных сацыяльна-асабовых і сацыяльна-прафесійных кампетэнцый студэнта.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны “Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста” адводзіцца 64 аўдыторных гадзіны, з іх 34г. – аўдыторныя заняткі (22г. - лекцыі, 8 г. практычныя і 4г. семінарскія заняткі.

Формай кантролю першага і другога падзелаў дысцыпліны “Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста” з’яўляецца залік.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

УВОДЗІНЫ

Мэта і задача дысцыпліны. Роля дысцыпліны “Уводзіны ў спецыяльнасць і інфармацыйная культура спецыяліста” ў падрыхтоўцы спецыяліста вышэйшай кваліфікацыі.

Тэма 1. Грунтоўнасць і шматзначнасць паняцця “культура”, адлюстраванне у ім этапаў развіцця цывілізацыі

Этымалогія паняцця культура. Культура як *апрацоўка, уход, земляробства, выхаванне, адукацыя, развіццё, пакланенне, шанаванне*

Першапачатковае паняцце “культура”, якое трактуецца як мэтанакіраванае ўздзеянне чалавека на прыроду (апрацоўка глебы і інш.), а таксама выхаванне і навучанне самага чалавека. Культура як практычная рэалізацыя агульначалавечых і духоўных каштоўнасцяў. Культура як “прадукт гуляючага чалавека” (Й.Хейзінга). Культура як сукупнасць генетычна неперадаваемай інфармацыі ў галіне паводзін чалавека (Ю.Лотман). Культура як нормы паводзін. Нацыянальныя культуры: падабенства і адрозненні.

Тэма 2. Жыццевы і творчы шлях педагагічнага і студэнцкага калектыву беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтва

Стварэнне Мінскага інстытута культуры на базе бібліятэчнага факультэта Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя А.М.Горкага і аддзялення культурна-асветніцкай работы Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута 1 верасня 1975 года. Першы рэктар МІК - вядомы беларускі драматург Аляксандр Лявонцьевіч Петрашкевіч. Інтэнсіўнае развіццё Мінскага інстытута культуры у 1975-м—1980-я гады: адкрываліся новыя кафедры, ствараліся мастацкія калектывы, былі пабудаваны два інтэрнаты. З ростам патрэбы ў кіраўніках мастацкай самадзейнасці ў 1986 годзе быў створаны факультэт самадзейнага музычнага і харэаграфічнага мастацтва. У 1989 годзе адкрылася аспірантура. Грамадскія пераўтварэнні ў дзяржаве ў пачатку 1990-х гадоў запатрабавалі карэнным чынам змяніць змест падрыхтоўкі кадраў для сферы культуры і мастацтва. Прапанавана праграма стварэння на базе Мінскага інстытута культуры еўрапейскай вышэйшай навучальнай установы ўніверсітэцкага тыпу, рэктарам якой у 1992 годзе была абрана Ядвіга Дамінікаўна Грыгаровіч. Разам з педагагічным калектывам ўніверсітэта яна і пачала рэалізоўваць гэтую праграму. Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь № 662 Мінскі інстытут культуры быў пераўтвораны ў Беларускі ўніверсітэт культуры. Маштабная рэарганізацыя факультэтаў і кафедраў, у выніку чаго пачалася падрыхтоўка спецыялістаў па новых спецыяльнасцях і спецыялізацыях. Загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 08.10.2004 г. №166 Установа адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры” перайменаваны ва Установу адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”. Стратэгія дзейнасці ўніверсітэта ўвасоблена ў яго сімваліцы. Птушка – сімвал творчасці і натхнення, сімвал звонкай песні.

Тэма 3. Нормы студэнцкага жыцця ў творчай ВНУ

Этыка паводзін у Беларускаім дзяржаўным ўніверсітэце культуры і мастацтваў. Студэнт и выкладчык - этыка ўзаемаадносін. Распарадак дня ў творчым ВНУ. Планавання вольнага часу. Роля самастойнай працы ў

выхаванні будучага рэжысера. Што у сабе былым трэба змяняць, а чаго важна не пазбавіцца.

Тэма 4. Рэжысура і майстэрства акцэра як віды мастацкай творчасці

Светапогляд мастака. Грамадзянская пазіцыя мастака як адлюстраванне актуальных гуманістычных ідэй свайго часу. Шляхі фарміраванне творчай асобы. Акцёрская і рэжысёрская прафесіі: узнікненне, падабенства і адрозненні. Айчынныя і замежныя майстры рэжысуры іх роля ў развіцці рэжысёрскай творчасці. Сістэма К.С.Станіслаўскага - сусветна прызнаны метадавалодання прафесіяй акцёра.

Тэма 5. Месца і роля творчай этыкі і дысцыпліны ў мастацкай творчасці

Этычныя законы творчага калектыву, выкладзеныя К.С.Станіслаўскім і У.І.Неміровічам-Данчанка. Фарміраванне міжасабовых адносін у творчым калектыве. Творчая дысцыпліна і яе складнікі. Законы калектывнай творчасці. Барацьба з недахопамі ўласнага характару. Устаў курса - галоўныя скрыжалі маральнага жыцця творчага калектыву.

Тэма 6. Рэжысёрскія здольнасці і шляхі іх выхавання

Выхаванне рэжысёрскіх здольнасцяў. Агульныя законы мастацкай творчасці: веданне жыцця, грунтоўная мастацказнаўчая адукацыя, імкненне да адлюстраванні праўды "жыцця чалавечага духа", увасобленай у мастацкай форме. Выхаванне мастацкага густу. Рэжысёрскія прафесійныя здольнасці. Вывучэнне чалавечай псіхікі, асаблівасцей характару. Выхаванне лідарскіх якасцей. Спасціжэнне законаў акцёрскай творчасці. Практыкаванні для развіцця рэжысёрскай фантазіі і уяўлення (Б.Я.Захава).

Тэма 7. Самастойная праца і формы самавыхавання і самаадукацыі будучага рэжысёра

Высвятленне і складанне спіса "уласных недасканаласцяў" (пры дапамозе выкладчыка). Складанне плана работы па самаадукацыі з мэтай пашырэння сваіх ведаў у галінах: мастацкай літаратуры (айчыннай і сусветнай); музычнага мастацтва (опера, балет, драматычны тэатр, тэатр камедыі, тэатр эстрады і інш.); выяўленчага мастацтва (жыццяпісы і найбольш вядомыя працы мастакоў, наведванне выстаў, музеяў); стварыць рэжысёрскі сшытак штудзённых назіранняў і ўласных высноў аб іх; склаці план выхавання лідарскіх якасцей (сумесна з выкладчыкам).

Тэма 8. Этычны Устаў курса – галоўны закон творчай дзейнасці студэнцкага калектыву

Практычныя заняткі пад час якіх студэнты робяць кароткія даклады аб жыцці і творчасці пэўнага рэжысёра і адбіраюць этычныя нормы, адкрытця гэтым творчай для занясення іх у “Этычны Устаў курса”.

Тэма 9. Інфармацыйныя патрэбы спецыяліста і прававое рэгуляванне інфармацыйнай дзейнасці

Падыходы да вызначэння паняцця “інфармацыйная культура». Уплыў інфарматызацыі грамадства на сацыякультурную рэальнасць.

Асноўныя палажэнні дзяржаўнай палітыкі забеспячэння інфармацыйнай бяспекі. Прававы рэжым інфармацыі. Інфармацыйныя рэсурсы, інфармацыйныя сеткі. Права і абавязкі суб'ектаў інфармацыйных адносін.

Тэма 10. Мультымедычныя тэхналогіі ў падрыхтоўцы і афармленні інфармацыйных прадуктаў

Асноўныя складнікі мультымедыя: тэкст, аўдыё, кампутарная графіка, відэа, анімацыя, інтэрактыўнасць. Віды прэзентацый: прэзентацыі са сцэнарыямі, інтэрактыўныя прэзентацыі. Выкарыстанне прэзентацыі падчас дзяржаўнага экзамена па рэжысуры свят.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

1. Літаратура

Асноўная

1. Аб інфармацыі, інфарматызацыі і абароне інфармацыі: Закон Рэсп. Беларусь, 10 лістапада. 2008 г., № 455-3 / / Кансультант Плюс: Беларусь. Тэхналогія 3000 [Электронны рэсурс] / ТАА «ЮрСпектр», Нац.цэнтр прававой інфарм. Рэсп. Беларусь. - Мінск, 2009.
2. Апинян, Т. А. Игра в пространстве серьезного : Игра, миф, ритуал, сон, искусство и др. / Т.А. Апинян. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2003. – 398, [1] с.
3. *Земляробчы каляндар*. Абрады і звычаі / уклад., класіфікацыя, сістэматызацыя матэрыялаў і камент. А.І.Гурскага; уступ. артыкул А.І.Гурскага, А.С.Ліса; Рэдкал.: А.С.Фядосік (гал. рэд.) і інш.– Мінск : Навука і тэхніка, 1990. – 405 с.
4. *Зіноўева, Н.Б.* Інфармацыйная культура асобы. Уводзіны ў курс: вучэб. дапаможнік для ВНУ культуры і мастацтва / Н.Б. Зіноўева; пад рэд. И.И.Горловой. - Краснадар: Краснадар. дзярж. акад. Культуры, 1996. – 136 с.
5. *Кнебель, М.О.* Поэзия педагогики / И.О.Кнебель. – Ред. Н.А.Крымова: Предисл. Г.Товстоногова: Ил. Ю.Пименова. – 2-е изд.. – М., ВТО, 1984. – 526 с.
6. *Лявонцьеў, В.* Апрацоўка музыкі і гуку на кампутары / В. Лявонцьеў. - М.: Олма-Прэс, 2005 - 192 с.
7. *Мальдзіс, А.* Беларусь у лютэрку мемуарнай літаратуры XVIII ст.: нарысы быту і звычаяў / А.Мальдзіс. – Мінск: Беларус. навука, 1982. - 276 с.
8. *Мелик-Пашаев, А.* Алгоритм анализа произведений искусства / - А. Мелик-Пашаев // Информационно-методический центр г. Новомосковска [Электронный ресурс].– 2004. – Режим доступа : <http://www.imc-new.com/index.php/teaching-potential/58-metodrecommend/211-2011-04-19-06-24-57> - Дата доступа : 20.01.2012.
9. *Станиславский, К.С.* Моя жизнь в искусстве / К.С.Станиславский. – Москва: «Искусство», 1962. - 572 с.
10. *Станиславский, К.С.* Работа актера над собой в творческом процессе переживания / К.С.Станиславский. – Москва : «Искусство», 1951. – 665 с.
11. *Тарковский, А. А.* Уроки режиссуры. Учебное пособие / А.Тарковский. – Москва : Всероссийский институт переподготовки и повышения квалификации работников кинематографии (ВИПК), 1992. - 92 с.

12. *Туманишвили, М.* Введение в режиссуру / М.Туманишвили. – Москва : Театр «Школа драматического искусства», 2003. – 270 с.

Дадатковая

13. *Беларусы* : у 8 т. / В.К. Бандарчык [і інш.]; Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН Беларусі. – Мінск : Навука і тэхніка, 1995. – Т. 1: Прамысловыя і рамесныя заняткі. – 351 с.

14. Белунцов, В. Звук на компьютере. Трюки и эффекты / В. Белунцов. – СПб. : Питер, 2005. – 448 с.

15. *Волкова, Т. О.* лучшие спецэффекты Photoshop CS3 для дизайнера. Библиотека пользователя / Т. О. Волкова. – СПб. : Питер, 2008. – 224 с.

16. *Глушаков, С. В.* Цифровое видео и аудио. Секреты обработки на ПК / С. В. Глушаков, А. В. Харьковский. – Москва : АСТ, 2008. – 320 с.

17. *Грыцкевіч, В.П.* “Шляхі вялі праз Беларусь” / В.П. Грыцкевіч, А.І. Мальдзіс. – Мінск : Мастацкая літаратура, 1980. – 272 с.

18. *Гуд, П.А.* Кальвін – вогненная сімфонія / П.А. Гуд.– Дзяржынск : ЮНІПЕК, 1997. – 20 с.

19. *Жигульский, К.* Праздник и культура / К. Жигульский – Москва, Прогресс, 1985. – 336 с.

20. *Дейли, Л.* Adobe Photoshop CS5. Библия пользователя / Лайза Дейли, Брэд Дейли. – Москва : Вильямс, 2011. – 848 с.

21. *Здравомыслов, А.Г.* Потребности. Интересы. Ценности / А.Г. Здравомыслов. — М. : Политиздат, 1986. — 221 с.

22. *Квинт, И.* Sound Forge 9 / И. Квинт. – СПб. : Питер, 2009. – 167 с.

23. *Кривуля, Н. Г.* В зеркале времени. Анимация двух Америк / Н. Г. Кривуля. – Минск : Аметист, 2007.- 620 с.

24. *Лазука, Б.А.* Гісторыя мастацтваў: вучэб. дапаможнік / Б.А. Лазука. – Мінск : Беларусь, 1996. – 400 с.

25. *Пеннер, Р.* Программирование во Flash MX / Роберт Пеннер. – СПб. : БХВ-Петербург, 2005 – 432 с.

26. *Степаненко, О. С.* Adobe Audition 3.0. Создание фонограмм и обработка звука / О. С. Степаненко. – Москва : Вильямс, 2010. – 400 с.

27. *Шехтер, Т.* Искусство мультимедиа. Мультимедиа и техника / Т. Шехтер. - Санкт-Петербург : СПбГУП, 2010. – 204 с.

5.2 Электронныя адукацыйныя рэсурсы

1. <http://biblioteka.teatr-obraz.ru/> - театральная библиотека : пьесы, книги, статьи , драматургия

2. <http://www.sibkursy.ru/pages/download> - книги, статьи, учебники по мастерству актера, сценической речи, сценическому движению

3. <http://www.krispen.narod.ru/knigi.html> - книги о театральном искусстве
4. http://samlib.ru/k/knigi_i_s/internet-obzor.shtml - интернет-обзор книг и статей по режиссуре, сценарному и актерскому мастерству
5. <http://v-montaj.narod.ru/FTP.html> - для кинорежиссеров и сценаристов
6. <http://www.kinocafe.ru/theory/?cat=2> – сценарное мастерство (кино)
7. <http://www.screenwriter.ru/info/> - учебники по драматургии
8. <http://lib.ru/CINEMA/> - Книги о кино и театре. Ингмар Бергман, Андрей Тарковский, Юрий Лотман, Сергей Эйзенштейн.
9. <http://artclub.renet.ru/library.htm> - Раздел библиотеки Виртуального артистического клуба. Много книг по драматургии и пьес.
10. <http://www.klass-teatr.ru/> - В разделе "Библиотека" - книги П. М. Ершова, статьи по актерскому мастерству и режиссуре, театральной педагогике, художественной дидактике, психологии, и проч.
11. <http://www.theatre-studio.ru/library/> - Театральная библиотека сайта "Театр-студия". Полнейшее собрание пьес. Удобная навигация.
12. <http://www.teatrum.narod.ru/texts.html> - Сайт о мастерстве актера. Несколько книг: П.М. Ершов "Технология актерского искусства", П.М. Ершов "Искусство толкования. Часть 1. Режиссура как практическая психология", П.М. Ершов. "Искусство толкования. Часть 2. Режиссура как художественная критика".
13. <http://www.theatre.spb.ru/newdrama/bibl/bibl.htm> - Библиотека "Домика драматургов" - независимого объединения петербургских авторов. Статьи и книги, например, Николай Васильевич Демидов "Искусство актера в его настоящем и будущем", Мар Сулимов "Режиссер наедине с пьесой".
14. <http://teatral.org.ua/lib.htm> Библиотека Театрального портала "Театрал" - все о театре. Книги и статьи Е. Гротовского, Станиславского, Арто, П. Брука, Васильева и других.
15. <http://www.stageportal.com/> Сценический портал. В разделе публикации (<http://www.stageportal.com/articles23/>) - статьи по сценографии, сценической технике, свету, костюму и гриму, и проч.
16. <http://dramalib.ru/db/> Театральные книжки. Есть, например, такие книги, как Сулимов "Режиссёр наедине с пьесой", Смирнова "Формат разметки сценария", Кокорин "Вам привет от Станиславского", Кнебель "О действенном анализе пьесы и роли", Брук "Статьи", Введенская "Культура речи. Учебник", Гиппиус "Тренинг развития креативности", Брук "Пустое пространство", и другие.
17. <http://stanislavsky.by.ru/books.shtml> Книги по Системе Станиславского: Работа актера над собой, Моя жизнь в искусстве, Этика, Система Станиславского, К. Куракина "Основы техники речи в трудах К.С. Станиславского", Кристи "Работа актера над собой", Алексеев-Станиславский, Чехов и другие "Вишневоградская эпопея. Том II (1902-1950)".
18. <http://www.utoronto.ca/tsq/04/bogdanov04.shtml> - биомеханика В.Э.Мйерхольда (современные разработки)

19. <http://www.artgang.ru/ershov-petr-mixajlovich.html> - книги по режиссуре П.М.Ершова («Режиссера как практическая психология» и др.)

5.3 Спіс літаратуры

Асноўная

1. Аб інфармацыі, інфарматызацыі і абароне інфармацыі: Закон Рэсп. Беларусь, 10 лістапада. 2008 г., № 455-3 // Кансультант Плюс: Беларусь. Тэхналогія 3000 [Электронны рэсурс] / ТАА «ЮрСпектр», Нац.цэнтр прававой інфарм. Рэсп. Беларусь. - Мінск, 2009.
2. Апинян, Т. А. Игра в пространстве серьезного : Игра, миф, ритуал, сон, искусство и др. / Т.А. Апинян. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2003. – 398, [1] с.
3. *Земляробчы каляндар*. Абрады і звычаі / уклад., класіфікацыя, сістэматызацыя матэрыялаў і камент. А.І.Гурскага; уступ. артыкул А.І.Гурскага, А.С.Ліса; Рэдкал.: А.С.Фядосік (гал. рэд.) і інш.– Мінск : Навука і тэхніка, 1990. – 405 с.
4. *Зіноўева, Н.Б.* Інфармацыйная культура асобы. Уводзіны ў курс: вучэб. дапаможнік для ВНУ культуры і мастацтва / Н.Б. Зіноўева; пад рэд. И.И.Горловой. - Краснодар: Краснодар. дзярж. акад. Культуры, 1996. – 136 с.
5. *Кнебель, М.О.* Поэзия педагогики / И.О.Кнебель. – Ред.Н.А.Крымова: Предисл. Г.Товстоногова: Ил. Ю.Пименова. – 2-е изд.. – М., ВТО, 1984. – 526 с.
6. *Лявонцьеў, В.* Апрацоўка музыкі і гуку на кампутары / В. Лявонцьеў. - М.: Олма-Прэс, 2005 - 192 с.
7. *Мальдзіс, А.* Беларусь у люстэрку мемуарнай літаратуры XVIII ст.: нарысы быту і звычаяў / А.Мальдзіс. – Мінск: Беларус. навука, 1982. - 276 с.
8. *Мелик-Пашаев, А.* Алгоритм анализа произведений искусства / - А. Мелик-Пашаев // Информационно-методический центр г. Новомосковска [Электронный ресурс].– 2004. – Режим доступа : <http://www.imc-new.com/index.php/teaching-potential/58-metodrecommend/211-2011-04-19-06-24-57> - Дата доступа : 20.01.2012.
9. *Станиславский, К.С.* Моя жизнь в искусстве / К.С.Станиславский. – Москва: «Искусство», 1962. - 572 с.
10. *Станиславский, К.С.* Работа актера над собой в творческом процессе переживания / К.С.Станиславский. – Москва : «Искусство», 1951. – 665 с.
11. *Тарковский, А. А.* Уроки режиссуры. Учебное пособие / А.Тарковский. – Москва : Всероссийский институт переподготовки и повышения квалификации работников кинематографии (ВИПК), 1992. - 92 с.
12. *Туманишвили, М.* Введение в режиссуру / М.Туманишвили. – Москва : Театр «Школа драматического искусства», 2003. – 270 с.

13. *Беларусы* : у 8 т. / В.К. Бандарчык [і інш.]; Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН Беларусі. – Мінск : Навука і тэхніка, 1995. – Т. 1: Прамысловыя і рамесныя заняткі. – 351 с.
14. Белунцов, В. Звук на компьютере. Трюки и эффекты / В. Белунцов. – СПб. : Питер, 2005. – 448 с.
15. Волкова, Т. О. лучшие спецэффекты Photoshop CS3 для дизайнера. Библиотека пользователя / Т. О. Волкова. – СПб. : Питер, 2008. – 224 с.
16. Глушаков, С. В. Цифровое видео и аудио. Секреты обработки на ПК / С. В. Глушаков, А. В. Харьковский. – Москва : АСТ, 2008. – 320 с.
17. Грыцкевіч, В.П. “Шляхі вялі праз Беларусь” / В.П. Грыцкевіч, А.І. Мальдзіс. – Мінск : Мастацкая літаратура, 1980. – 272 с.
18. Гуд, П.А. Кальвін – вогненная сімфонія / П.А. Гуд. – Дзяржынск : ЮНІПЕК, 1997. – 20 с.
19. Жигульский, К. Праздник и культура / К. Жигульский – Москва, Прогресс, 1985. – 336 с.
20. Дейли, Л. Adobe Photoshop CS5. Библия пользователя / Лайза Дейли, Брэд Дейли. – Москва : Вильямс, 2011. – 848 с.
21. Здравомыслов, А.Г. Потребности. Интересы. Ценности / А.Г. Здравомыслов. — М. : Политиздат, 1986. — 221 с.
22. Квинт, И. Sound Forge 9 / И. Квинт. – СПб. : Питер, 2009. – 167 с.
23. Кривуля, Н. Г. В зеркале времени. Анимация двух Америк / Н. Г. Кривуля. – Минск : Аметист, 2007.- 620 с.
24. Лазука, Б.А. Гісторыя мастацтваў: вучэб. дапаможнік / Б.А. Лазука. – Мінск : Беларусь, 1996. – 400 с.
25. Пеннер, Р. Программирование во Flash MX / Роберт Пеннер. – СПб. : БХВ-Петербург, 2005 – 432 с.
26. Степаненко, О. С. Adobe Audition 3.0. Создание фонограмм и обработка звука / О. С. Степаненко. – Москва : Вильямс, 2010. – 400 с.
27. Шехтер, Т. Искусство мультимедиа. Мультимедиа и техника / Т. Шехтер. - Санкт-Петербург : СПб ГУП, 2010. – 204 с.